

En patientförsäkring för alla

ÅRS- REDOVISNING 2017

—

LöF

ÅRSREDOVISNING 2017

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Vd har ordet	4
Löf på tre minuter	7
<hr/>	
Förvaltningsberättelse	8
Femårsöversikt och nyckeltal	16
Resultaträkning	18
Totalresultat	19
Balansräkning	20
Förändringar i eget kapital	21
Kassaflödesanalys	22
Noter	23
Redovisningsprinciper	23
Risker och riskhantering	29
Noter till resultat- och balansräkning	43
Underskrifter	54
Revisionsberättelse	55
Granskningsrapport	59
<hr/>	
Styrelsens arbete	61

VD HAR ORDET

Utifrån vårt löfte *En patientförsäkring för alla* har vi en viktig uppgift att fylla och vi är stolta över att Löfs försäkringar kan göra livet lite lättare för dem som skadats i vården. Varje dag, både i stort och i smått, arbetar vi för att utifrån våra värdeord *aktiv, effektiv, respektfull* och *professionell* uppfylla vårt åtagande. Vi arbetar ständigt med att förbättra vår verksamhet, vilket bland annat innebär att vi satsar på att skapa förutsättningar för en effektivare och mer digitaliserad skaderegleringsprocess.

Omvärlden påverkar Löf och under året har vi fortsatt anpassa oss till nya och gällande regelverk som Solvens II och GDPR, och vi har även påbörjat arbetet att se över vår placeringsinriktning och över tid förändra vår riskexponering.

Antalet skadeanmälningarna till Löf fortsätter att öka. Under 2017 fick vi in cirka 16 300 skadeanmälningar, vilket motsvarar en ökning med 2 % jämfört med 2016. Det finns flera tänkbara orsaker till det ökande inflödet, bland annat skyldigheten att upplysa om försäkringen som infördes för några år sedan, men även det faktum att Sverige har en växande befolkning som lever allt längre med ett ökat antal vårdkontakter som följd. Det finns undersökningar som visar på ett tydligt samband mellan antalet vårdkontakter och antalet skadeanmälningar. Sett utifrån de senaste årens utveckling befinner sig Löf i en expansionsfas och kommer troligtvis att så förbli under flera år framöver.

För att klara detta behöver vi kompetenta och engagerade medarbetare som trivs med att arbeta på Löf. För att stärka Löfs position som en attraktiv arbetsgivare samt säkerställa att vi alltid har tillräcklig kompetens på både lång och kort sikt har vi under året fortsatt arbeta med kompetensledning. Modellen för kompetensledning, som Löf tillsammans med medarbetarna tagit fram, har under året införts inom skadeverksamheten och under nästa år ska modellen vara implementerad i hela företaget. Även Löfs individuella målstyrning har utvecklats under året och alla medarbetare har nu individuella mål. Att detta är rätt väg att gå visar de goda resultat vi får vid de medarbetarundersökningar och analyser som vi genomför varje år.

Eftersom Löfs inflöde av skadeanmälningar ökar är vårt utvecklingsprojekt *En kundorienterad skadeprocess* en central fråga för att kunna skapa en hållbar verksamhetsutveckling. Projektet syftar till att skapa en enkel, kundorienterad och tydlig skaderegleringsprocess med förhöjd kundservicenivå, bra kvalitet och bibehållen kontrollnivå. Vi vet att morgondagens kunder kommer att vara mer digitala än vad vi är idag och om vi ska kunna möta deras behov måste vi skapa förutsättningar för detta. En central del av projektet är därför digitalisering. Löf har även valt att bedriva projektet agilt vilket innebär att arbetet snabbt kan anpassas till förändrade krav under utvecklingens gång. Vårt stigande Nöjd Kund Index (NKI) gör att vi känner oss stärkta i att vi är på rätt väg och att vårt arbete för att skapa nöjdare kunder fungerar.

I övrigt fortsätter vi att arbeta efter vår vision *Inga undvikbara skador i vården*. I vårt skadeförebyggande arbete samarbetar vi med över 40 medicinska professioner i stora projekt för att förebygga skador inom bland annat förlossningsvård, traumasjukvård, bukkirurgi, höft- och knäoperationer och infektionssjukvård.

Löf påverkas av vad som händer i omvärlden. Det finansiella läget med långvariga låga räntor och en rådande osäkerhet på den finansiella marknaden fortsätter prägla Löfs finansiella utveckling.

”MORGONDAGENS KUNDER KOMMER ATT VARA MER DIGITALA ÄN VAD VI ÄR IDAG”

Löf är ett ömsesidigt försäkringsbolag vars finansiering primärt bygger på premier och avkastning. För att skapa förutsättningar för en mer hållbar kapitalhantering har vi under året påbörjat ett långsiktigt arbete med att se över vår placeringsstrategi. Löf har en unik position genom att bolaget ägare i försäkringsavtalet med Löf utfäst sig att betala tilläggspremier om den ordinarie premien skulle vara otillräcklig. Eftersom Löfs ägare utgörs av Sveriges landsting och regioner utgör denna utfästelse en tillgång med stark säkerhet. Detta skapar nu utrymme för Löf att se över placeringsinriktningen och över tid förändra riskexponeringen.

Solvens II-regelverket har införts men en översyn av reglerna pågår redan vilket gör att Löf även fortsättningsvis kommer att behöva anpassa sig till förändringar i regelverket. Vidare har vi under året arbetat intensivt inför ikraftträdandet av GDPR-regelverket, med ett internt projekt om informationssäkerhet.

Med en ekonomiskt stabil grund att stå på, nöjdare kunder och en modernare och mer kundanpassad affärsprocess känner jag mig trygg i att Löf kan möta de utmaningar som väntar i framtiden.

Marie-Louise Zetterström, vd

LÖF PÅ TRE MINUTER

Löf (Landstingens Ömsesidiga Försäkringsbolag) är ett rikstäckande försäkringsbolag med huvuduppgift att försäkra de vårdgivare som finansieras av landsting och regioner. Våra slutkunder är de patienter som drabbats av en patientskada. Vårt uppdrag är att utreda och lämna ersättning till patienter som skadas i sjuk- och tandvården samt att bidra till att antalet skador i vården minskar.

Löf är ett ömsesidigt försäkringsbolag som ägs av sina försäkringstagare, landstingen och regionerna. Vi är cirka 160 medarbetare som arbetar med försäkring, bland annat skadereglering, och skadeförebyggande arbete.

VISION

Inga undvikbara skador i vården

Vår långsiktiga strävan är att minimera antalet skador i vården. Visionen är tydlig, inga undvikbara skador.

Vår skadereglering och statistik ger oss vägledning i arbetet för att uppnå visionen.

VÄRDEORD

- AKTIV
- RESPEKTFULL
- PROFESSIONELL
- EFFEKTIV

VERKSAMHETSIDÉ

Att utreda och lämna ersättning till patienter som drabbats av skador inom landstings-/regionfinansierad vård samt att genom skadeförebyggande arbete verka för att minska antalet skador i vården.

16 300

ANMÄLNINGAR KOM IN TILL OSS UNDER 2017

LÖFTE

En patientförsäkring för alla

Alla patienter, oavsett förutsättningar som behandlas inom landstings-/regionfinansierad vård, har en försäkring som ger ersättning vid undvikbara skador som uppstår vid behandling

21

ÄGARE, DVS. ALLA SVERIGES LANDSTING OCH REGIONER

1,4

MILJARDER KRONOR I OMSÄTTNING

FÖRVALTNINGS- BERÄTTELSE

Styrelsen och verkställande direktören för Landstingens Ömsesidiga Försäkringsbolag (Löf) avger härmed årsredovisning för räkenskapsåret 1 januari - 31 december 2017, bolagets tjugotredje verksamhetsår.

ÄGARFÖRHÅLLANDEN OCH ORGANISATION

Löf är ett rikstäckande ömsesidigt försäkringsbolag som ägs av sina försäkringstagare, Sveriges samtliga landsting och regioner, och står under Finansinspektionens tillsyn. Bolaget har en registrerad bifirma, Patientförsäkringen LÖF.

Bolagsstämman är Löfs högsta beslutande organ och Löfs ägare, Sveriges landsting och regioner, representeras vid bolagsstämman av högst två fullmäktige var.

Via ägardirektiv till styrelsen anger bolagsstämman hur verksamheten i bolaget ska bedrivas. Därutöver finns även ett ägarråd där ägarrepresentanter har möjlighet att diskutera och bereda frågor. Delägarna har även utsett en valberedning för att tillvarata deras intressen vid tillsättning av styrelse och revisorer.

Löf ska inom ramen för försäkringsverksamheten i enlighet med av Finansinspektionen meddelat tillstånd för verksamheten teckna försäkring med landsting och regioner, utreda och lämna ersättning till patienter som drabbats av en skada inom vården samt genom skadeförebyggande arbete verka för att antalet skador inom vården minskar. Verksamheten syftar inte primärt till att skapa vinst för att kunna lämna avkastning åt ägarna.

Premieberäkningen ska vara baserad på försäkringstekniska bedömningar samt styrelsens bedömning av Löfs solvensmål. Solvensmålet fastställs av styrelsen i enlighet med Löfs egna risk- och solvensbedömning (ORSA). Löf ska vid var tid ha en solvenskapitalkvot som med god marginal uppfyller gällande regler och myndighetskrav. Därtill har bolaget en skyldighet att sträva efter att uppnå det solvensmål som styrelsen beslutat enligt ORSA.

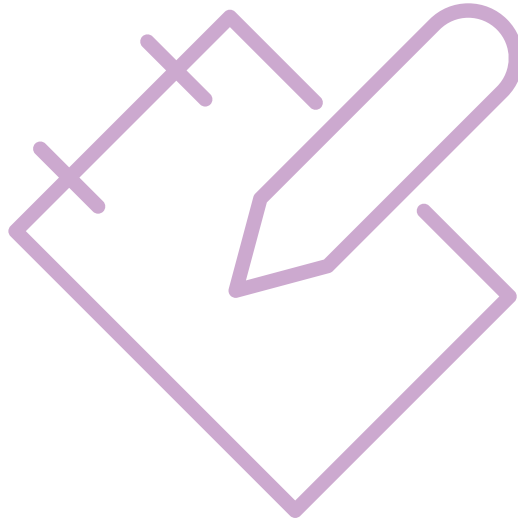
Kapitalförvaltningens mål är att utifrån aktsamhetsprincipen, gällande lag och Löfs riskutrymme, lämna en stabil avkastning utifrån gällande marknadsförutsättningar och portföljens karaktär över tid samt att säkerställa att det finns fullgod likviditet för att kunna fullfölja bolagets betalningsåtaganden.

VERKSAMHET OCH UPPDRAG

Löf har i uppdrag att bedriva försäkringsverksamhet avseende delägarnas ansvar för patientskador i samband med vård och behandling och bolaget handlägger den övervägande delen av alla patientskadeärenden som berör den offentligt finansierade hälso- och sjukvården i Sverige.

Samtliga landsting och regioner har tecknat följande försäkringar hos Löf:

- *Patientförsäkringen* lämnar ersättning för personskada under förutsättning att personskadan uppkommit i samband med den offentligt finansierade hälso-, sjuk- eller tandvården i Sverige.
- *Ansvarsförsäkringen* lämnar ersättning för personskada som uppkommit i samband med den offentligt finansierade hälso-, sjuk- eller tandvården i Sverige och som orsakats genom skadeståndgrundande fel eller försummelse (culpa).
- *Behandlingsskadeförsäkring vid utlandsvård* lämnar ersättning i enlighet med vissa bestämmelser i patientskadelagen för kroppsskada som uppkommit i samband med vård utomlands inom ramen för den offentligt finansierade hälso-, sjuk- eller tandvården i Sverige.
- *Särskilt försäkringsåtagande avseende patienter som smittats med hepatit C inom svensk sjukvård till och med år 1997* lämnar ersättning till patient som smittats i direkt samband med blodtransfusion inom sådan vård som landsting/region bedrivit i Sverige.

Som komplement till den renodlade försäkringsverksamheten ska Löf arbeta för att bidra till att antalet skador i vården minskar. Det aktiva skadeförebyggande arbetet sker i samarbete med vårdgivare och yrkesorganisationer inom vården.

Merparten av Löfs medarbetare arbetar med skadereglering.

Inom parentes angivna tal avser motsvarande period under 2016.

SKADEVERKSAMHETEN

Under 2017 har Löfs skadeorganisation fortsatt det pågående förbättrings- och utvecklingsarbetet inom skadeprocessen med målsättningen att korta handläggningstiderna och öka kundnöjdheten. Här ska särskilt framhållas *En kundorienterad skadeprocess*, vilket är ett övergripande projekt avseende översyn av hela skaderegleringsprocessen med kundperspektivet i fokus.

Antalet anmälda ärenden har fortsatt att svagt öka under 2017 och uppgick till cirka 16 300 (16 000) stycken, vilket motsvarar en ökning med cirka 2 (2) % jämfört med 2016. Löfs uppfattning är att utvecklingen med en fortsatt svag årlig ökning av antalet anmälningar kommer att bestå. Det huvudsakliga skälet till bedömningen är en stark korrelation mellan antalet vårdkontakter och antalet gjorda anmälningar. Kombinationen av en ökande befolkning och en allt högre levnadsålder leder till fler vårdkontakter och således sannolikt fler anmälningar om skador. En annan bidragande orsak kan vara att landsting och regioner idag arbetar mer aktivt med patientsäkerhet, vilket ger en ökad kunskap om möjligheterna att förhindra patientskador. Sedan år 2011 har

sjukvårdspersonalen en skyldighet att informera om patientförsäkringen.

Av de skadeanmälningar som kommer in till bolaget är det cirka 40 % som enligt patientskadelagen har rätt till ersättning. Under 2017 har antalet beslut om ersättningsbar skada föreligger eller inte tagits i cirka 17 000 (15 000) ärenden. Sett utifrån de senaste årens utveckling befinner sig Löf fortfarande i en expansionsfas. Handläggningstid från beslut om ersättningsbar skada till slutreglering är i hög grad beroende av skadans komplexitet och svårighetsgrad. Målsättningen är att 75 % av alla anmälda ärenden ska få ett första beslut inom sju månader, vilket Löf under 2017 tillsammans med samtliga andra tidsmål överträffat. Utifrån ett ökat antal beslut i försäkringsfrågan och uppfyllda tidsmål ser vi också att handläggningstiderna minskar. Utbetalda försäkringsersättningar till kunder uppgick till cirka 618 (607) mkr, vilket motsvarar en ökning med cirka 2 % jämfört med 2016. Ökningen är i huvudsak hänförlig till den ökade produktiviteten.

De kunder som inte är nöjda med Löfs beslut eller handläggning kan alltid vända sig till Löfs klagomålsfunktion för att få sitt ärende omprövat. Kunder kan även begära ett rådgivande yttrande av Patientskadenämnden (PSN), vars yttrande Löf i regel alltid följer. Om kunden inte delar Löfs eller PSNs bedömning kan talan väckas vid allmän domstol. Under 2017 har 1 639 (1 975) ärenden avseende Löf överlämnats till PSN vilket motsvarar cirka 17 % minskning jämfört med 2016. Minskningen beror på att Klagomålsfunktionen nu har arbetat ner sina balanser till den grad att de i större utsträckning är beroende av skadeavdelningarnas aktuella produktionsförmåga.

SKADEFÖREBYGGANDE VERKSAMHET

Löf har som ett av sina uppdrag att arbeta för en ökad patientsäkerhet i svensk sjukvård. Arbetet ska bidra till att minska antalet skador, men också minska lidandet för den som drabbas av skada. Även de medarbetare som berörs av en inträffad skada har att vinna på arbetet. Slutligen finns ekonomiska vinster att göra genom att minska antalet skador i vården.

Arbetet inriktas på att tillsammans med våra ägare och professionella yrkesorganisationer driva ett effektivt skadeförebyggande arbete. Löfs skadestatistik utgör grunden för val av områden och metoder. Löf samarbetar med över 40 medicinska

professioner i stora projekt för att förebygga skador inom bland annat förlossningsvård, traumasjukvård, bukkirurgi, höft- och knäoperationer och infektionsjukvård. Mindre omfattande projekt bedrivs inom andningssjukvård, fotkirurgi, läkemedelsförväxlingar samt varningssystem för att identifiera patienter som försämras.

Löf bedriver en omfattande utbildningsverksamhet avseende patientsäkerhet i form av föreläsningar, kurser och genom framtagande av utbildningsmaterial. Löf bidrar dessutom till forskning inom området där information om skadeanmälningar återförs till vårdgivarna.

DET FINNS MÅNGA SKÅL FÖR LÖF ATT ARBETA MED PATIENTSÅKERHET

Det viktigaste skålet är etiskt och humanitärt. Det är inte acceptabelt att patienter skadas i vården om detta är undvikbart och vi är därför skyldiga att arbeta för att minska onödigt lidande och försämrad livskvalitet. Ett annat viktigt skåle för att arbeta med patientsäkerhet är arbetsmiljön eftersom medarbetare i vården som varit delaktiga i en situation som lett till vårdskada ofta bår med sig detta under lång tid. Även ekonomiska skåle finns då det kråvs extra resurser för att behandla patienter som drabbats av en vårdskada. Samhällets välfärdssystem belastas även med kostnader för dem som skadats i vården.

VÅRA PATIENTSÅKERHETSPROJEKT

Löf driver i samarbete med olika yrkesorganisationer flera patientsäkerhetsprojekt. Syftet med projekten är att vara ett stöd för sjukvårdens patientsäkerhetsarbete och att sprida goda exempel och bästa praxis. Löfs roll är att stödja projekten administrativt och ekonomiskt medan yrkesorganisationerna står för det medicinska innehållet.

Såker-modellen

Flera av projekten genomförs med en projektmetod som vi kallar Såker-modellen. Grundtanken i projekten är icke-normerande självvärdering åtföljd av extern granskning, åtgärdsöverenskommelse och uppföljning.

Några av våra projekt inom Såker-modellen:

- *Såker Förlossningsvård*: Projektet är en nationell granskning av förlossningsvården. Syftet med projektet är att minska allvarliga skador på barnet på grund av undvikbar syrebrist i samband med förlossningen samt bäckenbottensskador på mamman.
- *Såker Traumavård*: Syftet med projektet är att höja kvalitet och såkerhet vid omhändertagande av traumapatienter.
- *Såker Suicidprevention*: Projektets mål är att förbättra suicidprevention och förebygga upprepade suicidförsök samt att bidra till ett strukturerat arbetssätt över hela landet.
- *Såker Bukkirurgi*: Projektet har som syfte att halvera risken för vårdskada och komplikation i samband med bukkirurgi.
- *PRISS - ProtesRelaterade Infektioner Ska Stoppas*: Projektet är ett nationellt tvårprofessionellt samarbete för säkrare protesoperation i knå och höft. Målet är att minska antalet postoperativa infektioner med hälften.

Lås mer om våra projekt och vårt skadeförebyggande arbete på: www.lof.se/patientsakerhet

VÄSENTLIGA HÄNDELSE UNDER ÅRET

Självriskreducering

I maj 2017 fattade Löfs bolagsstämma ett beslut om att jämka självrisk i patientförsäkringen till 0 kronor från och med 2018. Det innebär att Löfs kunder från och med 2018 kommer att få ut sin patient-skadeersättning utan avdrag för självrisk.

VERKSAMHETENS RESULTAT

Premieinkomst

Premieinkomsten, tillika premieintäkten, uppgår till 1 395 000 (1 265 000) tkr. Premien beräknas i enlighet med gällande regelverk och med avseende på förväntade intäkter och kostnader för verksamhetsåret 2017, samt med beaktande av bolagets solvensposition och de solvensmål som styrelsen har beslutat att gälla för bolaget.

Försäkringsersättningar

Försäkringsersättningar uppgår till 1 312 228 (1 473 743) tkr. Årets skadeutbetalningar, inklusive driftskostnader för skadereglering uppgår till 866 245 (820 566) tkr och avsättningen för oreglerade skador ökade med 445 983 (653 177) tkr.

Försäkringsersättningarna har minskat under året trots att skadeutbetalningar har ökat. Förklaringen är främst att räntan har haft en mer gynnsam utveckling under 2017 jämfört med 2016 och att vi förra året hade vissa förändringar som endast uppstod under det enskilda året 2016. En ökning av skaderegleringskostnader under 2017 medförde dock en ökning av skaderegleringsreserven, som är en del av avsättningen för oreglerade skador.

God datakvalitet är en viktig komponent i alla typer av beräkningar och stort fokus ligger fortsatt på att ständigt förbättra kvalitén på data från de datakällor som används. En extern validering av beräkningsmetoder och antaganden som används i beräkning av försäkringstekniska avsättningar och riskmarginal skall utföras vart tredje år enligt Löfs interna regelverk. Valideringen har genomförts under kvartal 3 2017 med gott resultat.

Kapitalavkastning

Total redovisad kapitalavkastningen inklusive extern förvaltningskostnad uppgår till -35 854 (-51 573) tkr. Direktavkastningen beräknas till -0,29 (-0,41) % och totalavkastning inklusive orealiserade värdeförändringar till -0,36 (-0,34) %. Den något starkare direktavkastningen jämfört med föregående år är främst en konsekvens av en försiktig ökning av kreditspreadar i portföljen. Den låga räntemiljön fortsätter dock prägla tillgångarnas avkastningsförmåga negativt. Löptiden (durationen) för tillgångsportföljen var vid årets slut 2,0 (0,5) år.

Driftskostnader

Driftskostnader uppgår till 51 901 (67 977) tkr. Minskningen avser främst minskade kostnader för Solvens II.

Årets resultat

Resultatet före bokslutsdispositioner och skatt uppgår till -4 713 (-327 460) tkr. Konsolideringskapitalet har minskat något under 2017 och uppgår till 2 841 392 (2 853 537) tkr. Konsolideringsgraden uppgår per årsskiftet 2017 till 204 (226) %.

Resultatet efter bokslutsdispositioner och skatt uppgår till -4 630 (-70 126) tkr.

Totalkostnadsprocent

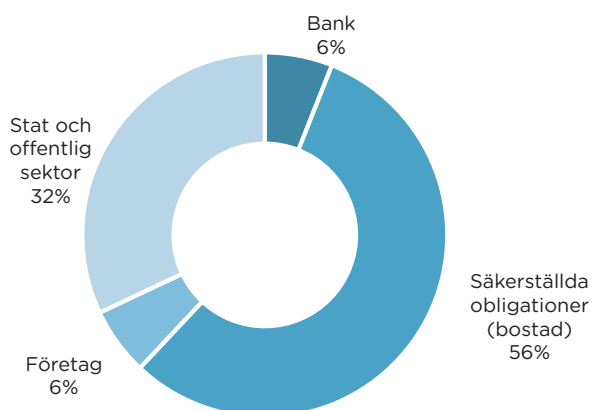
Totalkostnadsprocenten uppgår till 97,8 (121,9) %, vilket är 24,1 procentenheter lägre jämfört med föregående år. Minskningen är främst en effekt av högre premieintäkter och lägre avsättningar för oreglerade skador.

KAPITALFÖRVALTNINGEN

Löf förvaltar räntebärande placeringstillgångar vars bokförda värde totalt uppgår till 10 920 026 (10 397 612) tkr. Tillgångsportföljen är som helhet placerad i likvida noterade värdepapper på den svenska räntemarknaden. Placeringstillgångar är värderade till verkligt värde med värdeförändringar redovisade i övrigt totalresultat. Se vidare Not 1 Redovisningsprinciper.

Bolagets placeringspolicy bygger på ett lågt risktagande och höga etiska, miljömässiga och sociala krav på hur förvaltningen ska bedrivas. Förvaltningen av Löfs placeringstillgångar hanteras av Swedbank Robur Fonder AB via ett diskretionärt förvaltningsuppdrag.

Exponeringen av placeringstillgångarna är fördelade enligt nedan per 2017-12-31:

EGEN RISK OCH SOLVENSBEDÖMNING

Den egna risk- och solvensbedömningen (ORSA) är en årlig process där ett viktigt syfte är att bedöma vilket solvensbehov Löf har givet bolagets riskprofil och riskexponering. Stresstester och scenarioanalyser används för att prognostisera hur Löfs solvensposition skulle påverkas vid olika typer av negativa händelser.

Bedömningen av solvensbehovet baserades på vilka negativa händelser som Löf ska klara utan att bryta mot lagstadgade krav om en solvenskapitalkvot överstigande 100 % och därmed komma i en situation där det är nödvändigt att på kort tid stärka kapitalbasen.

Som en del av den egna risk- och solvensbedömningen har Löf tagit fram en plan för framtida finansiering av bolaget. Då Löf primärt finansieras av premier består detta främst i att bedöma premiebehovet för prognosperioden. Analyser har även gjorts av åtgärder som potentiellt kan stärka Löfs solvensposition genom att över tid minska marknadsriskexponeringen och/eller höja den förväntade avkastningen.

Löfs solvenskapitalkvot uppgick per 2017-12-31 till 151 (151) %, vilket ligger inom styrelsens målintervall (150-200 %). Bedömningen är att solvenskvoten kommer minska något under 2018 som en konsekvens av att den branschgemensamma metodiken (UFR) för att beräkna diskonteringsräntor förändras från och med 2018.

HÅLLBARHET

Ett företag som tar socialt och miljömässigt ansvar och är långsiktigt ekonomiskt hållbart har konkurrensfördelar. För Löf innebär det att vi jobbar med utgångspunkt i vårt hållbara styrkort där vi med kunden i centrum balanserar styrning av kundfrågor med hållbarhetsperspektiven ekonomi, socialt och miljö.

Utgångspunkten för den strategiska styrningen tas i en årlig omvärldsanalys inom varje perspektiv i Löfs hållbara styrkort. Utifrån denna tillsammans med Löfs varumärkesplattform och Löfs strategi tas långsiktiga hållbarhetsmål fram för varje perspektiv i det hållbara styrkortet. Aktiviteter för att uppnå beslutade hållbarhetsmål är en del av den årliga affärsplaneringen.

Vårt löfte *En patientförsäkring för alla* är kärnan i vårt hållbarhetsarbete, och varumärkesplattformen styr utformning av hållbarhetsmål och arbete inom alla områden.

Under 2017 har Löf integrerat hållbarhet i sin strategi och styrning, vilket bland annat resulterat i en ändring av tidigare balanserat styrkort till vårt hållbara styrkort. Som försäkringsbolag med produkter inom det sociala området har ansvar för kund, ekonomi och social rättvisa varit en tydlig del av vår affärsmodell sedan länge. Nytt för i år är att balansera in miljöperspektivet för att säkerställa Löfs bidrag till en hållbar utveckling inom alla perspektiv.

Under 2018 kommer Löfs hållbarhetsarbete fortsätta att utvecklas.

LÄS MER OM VÅRT HÅLLBARHETSARBETE

I enlighet med ÅRL 6 kap 11§ har Löf valt att upprätta den lagstadgade hållbarhetsrapporten som en från årsredovisningen avskild rapport. Hållbarhetsrapporten har överlämnats till revisorn samtidigt som årsredovisningen.

Hållbarhetsrapporten finns tillgänglig på <https://lof.se/om-oss/ekonomisk-information/>

MEDARBETARE

Medelantalet anställda verksamhetsåret 2017 uppgår till 160 (151) anställda. Andelen kvinnliga medarbetare var 63 (65) % och medelåldern för samtliga medarbetare var 42 (43) år.

En ny process och årscykelplanering har utvecklats för att tydliggöra och säkra bolagets HR-arbete. Löf arbetar systematiskt med att vara en attraktiv arbetsplats med rätt kompetens.

Löfs viktiga samhällsuppdrag

Löf erbjuder *En patientförsäkring för alla* vilket engagerar våra medarbetare och många söker sig till oss för att kunna göra skillnad genom vårt viktiga uppdrag att skadereglera patientskador och att bidra till en säkrare svensk sjuk- och tandvård. Vi är det ledande försäkringsbolaget inom patientskador och en av de största aktörerna inom personskadereglering.

Löf är en växande organisation och vi rekryterar löpande nya medarbetare, för vilket vi utvecklat effektiva metoder för rekrytering och introduktion. Under året har personalen ökat med cirka 6 % och vi tror att vi nu har nått en bra nivå så att vi med nuvarande personalstyrka och ökad digitalisering står väl rustade inför kommande år.

Till vår hjälp har vi också cirka 160 specialtläkare som medicinska rådgivare inom samtliga medicinska områden. De medicinska rådgivarnas relation till Löf och deras oberoende ställning som rådgivare säkras bland annat genom att avtal tecknas enligt Löfs

inköpsprocess som även inkluderar hantering enligt Lagen om offentlig upphandling (LOU). För ett litet antal undantag där det inte varit möjligt att teckna affärsavtal har medicinska rådgivare anställts för kortare uppdrag.

Utbildning och kompetensutveckling

Löfs medarbetare har en hög utbildningsnivå och en stor bredd avseende utbildnings- och yrkesbakgrunder. Löf lägger stor vikt på kontinuerlig kompetensutveckling och har en gedigen introduktionsutbildning för nya medarbetare, behovsanpassad påbyggnad inom respektive ämnesområde, samt en diplomutbildning i egen regi. Vi är en lärande organisation där våra medarbetare bidrar i olika roller i allt från att handleda nya kollegor till att utveckla kompetens på de mest kvalificerade nivåerna.

Under året har en ny kompetensledningsmodell implementerats för skadereglerare med syfte att säkerställa rätt kompetenstillgång på kort och lång sikt samt för att förtydliga medarbetarnas utvecklingsvägar. Modellen har utvärderats och förfinats samt utvecklats vidare för att tillämpas för alla yrkesroller inom Löf.

Engagemang och utveckling

Löf lägger stor vikt vid att skapa delaktighet och medarbetarengagemang för att vara en effektiv och professionell organisation som alltid erbjuder så bra service som möjligt. Vi engagerar medarbetare och fackliga organisationer i vår verksamhetsstyrningsprocess och i fortlöpande utvecklingsarbete. Det har bland annat omfattat förvaltning av interna regel-

verk, omfattande utveckling av skaderegleringsarbetet, utveckling av nytt telefonisystem och nytt intranät.

Målstyrning

Löf är en värderings- och målstyrd organisation. Värdegrundsarbetet är en integrerad del i kompetensledningen. Vårt balanserade målkort har tillämpats på medarbetarnivå så att alla får en tydlighet i kopplingen mellan övergripande- och individuella mål. Målstyrningen utvecklas kontinuerligt för att vi ska bli en stabil organisation med effektiva processer och kvalitet som leder till ökad medarbetar- och kundnöjdhet.

Hållbar arbetsmiljö

Löf har ett aktivt arbete i samverkan med personalorganisationerna inom såväl arbetsmiljö- som lika-behandlingsområdet. Det har resulterat i goda resultat kring bland annat medarbetarnöjdhet, hälsa, jämställda löner och könsfördelning på kvalificerade positioner.

Utlagd verksamhet

Kapitalförvaltningen rörande placeringstillgångar har hanterats av Swedbank Robur Fonder AB via ett diskretionärt förvaltningsavtal. Internrevision har tillhandahållits av Mazars SET Revisionsbyrå AB under det första halvåret och därefter har internrevision tillhandahållits av Öhrlings Pricewaterhousecoopers AB. Deposition av Löfs långtidsarkiv har tillhandahållits av Region Skåne. Viss systemutveckling har tillhandahållits av Argumo IT AB och SAS Institute AB har tillhandahållit rapportverktyg för Solvens II och datalagring.

Utförligare beskrivning av Löfs medelantal anställda, löner och ersättningar ges i not 21.

RISKER OCH OSÄKERHETSFAKTORER

Riskhantering är en central del av Löfs verksamhet som försäkringsbolag. Resultatutvecklingen påverkas av faktorer som till sin natur är osäkra, såsom skadefrekvenser och ränteutveckling. Goda kunskaper om de risker som bolaget är exponerat mot och ett strukturerat arbete med riskhantering skapar förutsättningar för affärsmässiga beslut som långsiktigt kan stärka bolagets ekonomiska ställning. Riskhanteringsprocessen består av löpande arbete i den operativa verksamheten och av återkommande kontrollaktiviteter. På övergripande nivå är riskhanteringsprocessen gemensam för samtliga risk-

kategorier och delas in i fem processteg: identifiera, värdera/mäta, hantera, följa upp samt rapportera risker.

Löfs solvensrelaterade riskprofil är tydlig och tämligen stabil. De riskkategorier som främst driver kapitalkrav och där riskmaterialisering kan ha betydande resultatpåverkan är försäkringsrisk (primärt i form av reservrisk) och marknadsrisk (primärt i form av ränterisk).

Kommande regelverk

Ett regelverk som bedöms påverka Löf väsentligt är den nya dataskyddsförordningen, General Data Protection Regulation (GDPR) som från och med 2018-05-25 ersätter Personuppgiftslagen (PUL). Regelverket innebär en skärpning av hur organisationer inom EU får samla in, ge tillgång till, lagra och hantera personuppgifter.

Ett annat regelverk som kan komma att ge följder på verksamheten i Löf är den internationella organisationen IASBs (International Accounting Standard Board) beslut om en helt ny standard om redovisning av försäkringskontrakt (IFRS 17) som börjar gälla 2021-01-01. Redovisningsföreskriften IFRS 17 innebär genomgripande förändringar för hur försäkringsverksamheten både värderas och presenteras i redovisningen. I vilken utsträckning som standarden kommer att bli tillämplig på Löf som är ett ömsesidigt bolag är ännu ej helt klart.

En utförligare beskrivning av Löfs risker och riskhantering återfinns i not 2.

FRAMTIDA UTVECKLING

Löf arbetar kontinuerligt med förbättringar utifrån ett kundperspektiv. Framåt fokuserar Löf på att öka involveringen från våra kunder i vår skadereglering. Vi tar tillvara på kundernas upplevelse av Löf och inom ramen för projektet en kundorienterad skadeprocess arbetar Löf aktivt för att öka digitaliseringsgraden ytterligare och framtida möjlighet för kunderna att självskadereglera. Löf arbetar för att det ska vara tydligt och enkelt för kunderna att få kunskap om hur skaderegleringen och processen ser ut.

Utifrån de utmaningar som nuvarande lågräntemiljöer arbetar Löf även med att optimera bolagets placeringsstrategi utifrån avkastningsmål och risktolerans. Dessutom söker Löf kontinuerligt kvalitetssäkrade lösningar till bolagets processer.

FEMÅRSÖVERSIKT OCH NYCKELTAL

tkr	2017	2016	2015	2014	2013
RESULTAT					
Premieintäkt	1 395 000	1 265 000	1 375 000	950 000	900 000
Kapitalavkastning netto i försäkringsrörelsen	53 757	36 135	51 155	116 907	141 474
Övriga tekniska intäkter	270	833	268	452	474
Försäkringsersättningar	-1 312 228	-1 473 743	-792 022	-1 124 972	-908 070
Driftskostnader	-51 901	-67 977	-89 335	-79 765	-41 567
Försäkringsrörelsens tekniska resultat	84 898	-239 752	545 066	-137 378	92 311
Återstående kapitalavkastning	-89 611	-87 708	-44 073	-3 193	13 807
Resultat före bokslutsdispositioner och skatt	-4 713	-327 460	500 993	-140 571	106 118
Årets resultat	-4 630	-70 126	-4 550	-3 571	0
EKONOMISK STÄLLNING					
Placeringsstillgångar inklusive kassa och bank (verkligt värde)	11 138 548	10 695 781	10 409 489	8 825 501	8 398 749
Försäkringstekniska avsättningar	8 398 989	7 953 006	7 299 830	7 317 537	6 901 202
Konsolideringskapital					
Beskattat eget kapital	1 347 350	1 352 310	1 422 436	226 986	230 557
Obeskattade reserver	1 494 042	1 494 042	1 733 042	1 227 499	1 364 499
Övervärden(+)/undervärden(-) i obligationer och andra räntebärande värdepapper	-	7 185	-27	13 741	-64 137
	2 841 392	2 853 537	3 155 451	1 468 226	1 530 919
varav uppskjuten skatt i konsolideringskapital	328 689	328 689	381 269	270 050	300 190
Kapitalbas ¹⁾			3 155 478	1 454 485	1 595 056
Erforderlig solvensmarginal ¹⁾			354 076	354 076	326 244

	2017	2016	2015	2014	2013
NYCKELTAL					
Skadeförsäkringsrörelse					
Skadeprocent	94,1	116,5	57,6	118,4	100,9
Driftskostnadsprocent	3,7	5,4	6,5	8,4	4,6
Totalkostnadsprocent	97,8	121,9	64,1	126,8	105,5
Kapitalförvaltningen					
Direktavkastning %	-0,3	-0,4	0,1	1,3	1,8
Totalavkastning %	-0,4	-0,3	0,1	1,4	1,7
Ekonomisk ställning					
Konsolideringsgrad %	204	226	229	155	170
SOLVENSRELATERADE UPPGIFTER ²⁾					
Kapitalbas, primärkapital	2 841 926	2 790 036	3 178 600		
Kapitalbas, tilläggskapital	1 395 000	1 265 000	-		
Total medräkningsbar kapitalbas för att täcka solvenskapitalkravet ³⁾	4 220 249	4 055 036	3 178 600		
Total medräkningsbar kapitalbas för att täcka minimikapital ³⁾	2 823 567	2 755 818	3 178 600		
Minimikapital ⁴⁾	726 990	689 310	639 107		
MCR-kvot ⁵⁾	3,88	4,00	4,97		
Solvenskapitalkrav ⁴⁾	2 793 364	2 685 296	2 470 790		
SCR kvot ⁵⁾	1,51	1,51	1,29		

- 1) Kapitalbas och erforderlig solvensmarginal för 2015 och tidigare är beräknat enligt Solvens I.
- 2) Solvensrelaterade uppgifter är beräknat enligt Solvens II. Jämförelsesiffror 2015 avser öppningsbalansen i Solvens II per 2016-01-01.
- 3) Beräknas enligt 7 kap. FRL.
- 4) Beräknas enligt 8 kap. FRL.
- 5) MCR-kvot respektive SCR-kvot är beräknat som respektive total medräkningsbar kapitalbas dividerat med minimikapital respektive solvenskapitalkrav.

FÖRSLAG TILL RESULTATDISPOSITION

Till bolagsstämmans förfogande står enligt balansräkningen 147 349 874 kr, varav

Balanserat resultat	152 309 576	Styrelsen föreslår att beloppet disponeras enligt följande:	
Fond för verkligt värde	-329 819		
Årets resultat	-4 629 883		
Totalt	147 349 874		
		I ny räkning överförs	<u>147 349 874 kr</u>
			147 349 874 kr

RESULTATRÄKNING

tkr	NOT	2017	2016
TEKNISK REDOVISNING AV SKADEFÖRSÄKRINGS- RÖRELSE			
Premieintäkter (efter avgiven återförsäkring)			
Premieinkomst (före avgiven återförsäkring)	(3)	1 395 000	1 265 000
Kapitalavkastning överförd från finansrörelsen	(4)	53 757	36 135
Övriga tekniska intäkter		270	833
Försäkringsersättningar (efter avgiven återförsäkring)			
Utbetalda försäkringsersättningar	(5)	-866 245	-820 566
Förändring i avsättning för oreglerade skador		-445 983	-653 177
		-1 312 228	-1 473 743
Driftskostnader	(6)	-51 901	-67 977
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat		84 898	-239 752
ICKE-TEKNISK REDOVISNING			
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat		84 898	-239 752
Kapitalavkastning, intäkter	(7)	2 786	17
Kapitalavkastning, kostnader	(8)	-38 640	-51 590
Kapitalavkastning överförd till skadeförsäkringsrörelsen		-53 757	-36 135
Resultat före bokslutsdispositioner och skatt		-4 713	-327 460
Bokslutsdispositioner	(9)	-	239 000
Resultat före skatt		-4 713	-88 460
Skatt på årets resultat	(10)	83	18 334
Årets resultat		-4 630	-70 126

TOTALRESULTAT

—

tkr	2017	2016
Årets resultat	-4 630	-70 126
ÖVRIGT TOTALRESULTAT		
Poster som senare kan komma att omföras till resultaträkningen		
Omvärdering av finansiella tillgångar som kan säljas	-423	-
Skatt hänförlig till omvärdering av finansiella tillgångar som kan säljas	93	-
	-330	-
Summa totalresultat	-4 960	-70 126
Hänförligt till försäkringstagarna	-4 960	-70 126

BALANSRÄKNING

tkr	NOT	2017-12-31	2016-12-31
TILLGÅNGAR			
Placeringstillgångar			
<i>Andra finansiella placeringstillgångar</i>			
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	(11,12)	10 920 026	10 397 612
Fordringar			
Övriga fordringar		542	622
Andra tillgångar			
Materiella tillgångar	(13)	6 427	7 647
Kassa och bank		218 522	290 984
Uppskjuten skattefordran	(10)	18 510	18 334
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter			
Upplupna ränteintäkter		101 598	109 940
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	(14)	5 255	17 495
SUMMA TILLGÅNGAR		11 270 880	10 842 634
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER			
Eget kapital			
Garantikapital		1 200 000	1 200 000
Fond för verkligt värde		-330	-
Balanserat resultat		152 310	222 436
Årets resultat		-4 630	-70 126
Obeskattade reserver			
Säkerhetsreserv		1 494 042	1 494 042
Försäkringstekniska avsättningar (före avgiven återförsäkring)			
Avsättning för oreglerade skador	(15)(16)	8 398 989	7 953 006
Skulder			
Övriga skulder	(17)	18 406	29 093
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter			
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	(18)	12 093	14 183
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		11 270 880	10 842 634

FÖRÄNDRINGAR I EGET KAPITAL

tkr

EGET KAPITALRÄKNING 2017

	Garanti- kapital	Fond för verkligt värde	Balanserat resultat	Årets resultat	Summa eget kapital
Belopp vid årets ingång	1 200 000	-	222 436	-70 126	1 352 310
Resultatdisposition	-	-	-70 126	70 126	-
Totalresultat	-	-330	-	-4 630	-4 960
Belopp vid årets utgång	1 200 000	-330	152 310	-4 630	1 347 350

EGET KAPITALRÄKNING 2016

	Garanti- kapital	Fond för verkligt värde	Balanserat resultat	Årets resultat	Summa eget kapital
Belopp vid årets ingång	1 200 000	-	226 986	-4 550	1 422 436
Resultatdisposition	-	-	-4 550	4 550	-
Totalresultat	-	-	-	-70 126	-70 126
Belopp vid årets utgång	1 200 000	-	222 436	-70 126	1 352 310

KASSAFLÖDES- ANALYS

tkr	2017	2016
Kassaflöde från försäkringsverksamheten		
Inbetalda premier	1 395 000	1 265 000
Utbetalda skador	-868 119	-827 167
Utbetalningar avseende driftskostnader	-47 716	-62 495
	479 165	375 338
Kassaflöde från investeringsverksamheten		
Erhållna räntebetalningar på räntebärande värdepapper	323 702	254 185
Köp (-) och försäljning (+) netto av värdepapper	-869 906	-637 892
	-546 204	-383 707
Betald inkomstskatt	-5 423	-5 423
ÅRETS KASSAFLÖDE	-72 462	-13 792
Kassa och bank		
Kassa och bank vid årets början	290 984	304 776
Kassa och bank vid periodens slut	218 522	290 984
ÅRETS KASSAFLÖDE	-72 462	-13 792

NOTER

NOT 1 REDOVISNINGSPRINCIPER

Företagsinformation

Denna årsredovisning för Landstingens Ömsesidiga Försäkringsbolag har upprättats och godkänts för publicering av styrelsen och verkställande direktören den 8 mars 2018 och planeras att föreläggas bolagsstämman den 23 maj 2018 för fastställande. Bolaget är ett svenskt ömsesidigt försäkringsbolag med säte och huvudkontor i Stockholm, Sverige. Adressen är Swedenborgsgatan 20A, 118 27 Stockholm och organisationsnumret är 516401-8557. Löf bedriver skadeförsäkringsverksamhet och den huvudsakliga verksamheten beskrivs i förvaltningsberättelsen. Rörelsen omfattar en verksamhetsgren (försäkringsklass 13, allmän ansvarighet) och avser direkt försäkring i Sverige.

Uttalande om överensstämmelse med tillämpade regelverk

Årsredovisningen för Löf är upprättad enligt Lag om årsredovisning i försäkringsföretag (ÅRFL) och Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd om Årsredovisning i försäkringsföretag FFFS 2015:12 inklusive dess ändringsföreskrifter och Rådet för finansiell rapporterings rekommendation RFR 2. Bolaget tillämpar lagbegränsad IFRS och med detta avses internationella redovisningsstandarder som antagits för tillämpning med de begränsningar som följer av RFR 2 och Finansinspektionens föreskrifter. Detta innebär att samtliga av EU godkända IFRS tillämpas så långt detta är möjligt inom ramen för svensk lag och med hänsyn till sambandet mellan redovisning och beskattning.

Ändrade redovisningsprinciper

Redovisningsprinciperna i bolaget är oförändrade jämfört med föregående år. Inriktning för placering av räntebärande placeringstillgångar har dock förändrats under året.

I juni 2017 har beslut tagits om förändrad inriktning för placering av räntebärande placeringstillgångar. Det innebär att räntebärande placeringstillgångar

från denna tidpunkt klassificeras i kategorin "tillgångar som kan säljas" och värderats till verkligt värde med värdeförändringar redovisade i övrigt totalresultat fram till realisationstidpunkten. Tidigare har räntebärande placeringstillgångarna klassificerats som "investeringar som hålls till förfall" och värderats till upplupet anskaffningsvärde. Den förändrade klassificeringen innebär en engångseffekt om netto cirka -172 tkr som redovisats i Övrigt totalresultat i perioden. Effekterna av den ändrade klassificeringen per 2017-12-31 framgår av Övrigt totalresultat i resultaträkningen.

Nya internationella redovisningsprinciper (IFRS) och förändringar av IFRS som antagits av EU samt lagar och förändringar i Finansinspektionens föreskrifter som ska tillämpas från 2017-01-01 har inte haft någon väsentlig effekt på företagets redovisning.

Nya redovisningsregler som ännu inte börjat tillämpas

Ett antal nya eller ändrade redovisningsregler träder ikraft först under kommande räkenskapsår och har inte förtidstillämpats vid upprättandet av dessa finansiella rapporter. Nedan beskrivs förväntade effekter på de finansiella rapporterna som tillämpningen av nedanstående nya eller ändrade IFRS förväntas få på företagets finansiella rapporter.

IFRS 9, Finansiella instrument

IFRS 9 Finansiella instrument kommer att ersätta IAS 39 Finansiella instrument: Redovisning och värdering. IASB har genom IFRS 9 färdigställt ett helt "paket" av förändringar avseende redovisning av finansiella instrument. Paketet innehåller nya utgångspunkter för klassificering och värdering av finansiella instrument, en framåtblickande ("expected loss") nedskrivningsmodell och förenklade förutsättningar för säkringsredovisning. IFRS 9 träder ikraft 2018-01-01 och tidigare tillämpning är tillåten.

De kategorier för finansiella tillgångar som finns i IAS 39 ersätts av tre kategorier; där värdering antingen sker till upplupet anskaffningsvärde,

verkligt värde via övrigt totalresultat eller verkligt värde via resultatet. Indelningen i de tre kategorierna görs utifrån företagets affärsmodell för de olika innehaven respektive egenskaperna på de kassaflöden som tillgångarna ger upphov till. Fair value option är möjlig att tillämpa för innehav i skuldinstrument i de fall detta eliminerar eller väsentligen reducerar en mismatch i redovisningen. För innehav i eget kapitalinstrument är utgångspunkten att värdering ska ske till verkligt värde via resultatet med en valmöjlighet att istället redovisa värdeförändringar som inte innehas för handel i övrigt totalresultat.

Den nya nedskrivningsmodellen kommer kräva en redovisning av ett års förväntad förlust redan vid den initiala redovisningen och vid en väsentlig ökning av kreditrisken så ska nedskrivningsbeloppet motsvara de kreditförluster som förväntas uppkomma under den återstående löptiden. De nya reglerna kring säkringsredovisning innebär bland annat förenklingar av effektivitetstester samt utökning av vad som är tillåtna säkringsinstrument och säkrade poster.

Ändring av IFRS 4 avseende Tillämpning av IFRS 9 Finansiella instrument med IFRS 4 Försäkringsavtal. IFRS 9 Finansiella instrument har ett samband med val av tillämpning av principer för redovisning i den kommande redovisningsstandarden för försäkringsavtal, IFRS 17. Sambandet påverkar val av presentation av ränteeffekter i resultaträkningen eller i övrigt totalresultat vid värdering av åtaganden hänförliga till försäkringsavtal. Sambandet mellan redovisningsstandarderna har medfört att IASB gett ut en förändring av den nuvarande standarden för redovisning av försäkringsavtal, IFRS 4. Förändringen godkändes av EU under 2017.

Förändringen medger två valmöjligheter för försäkringsföretag. Ett alternativ ("deferral approach") är att företag som bedriver försäkringsverksamhet, om vissa kriterier är uppfyllda, kan skjuta upp tillämpningen av IFRS 9. Det andra alternativet ("overlay approach") innebär att de försäkringsföretag som enligt IFRS 9 klassificerar finansiella instrument till verkligt värde via resultaträkningen som under IAS 39 inte var klassificerade till verkligt värde via resultaträkningen medges en alternativ tillämpning av IFRS 9. Det innebär i korthet att de kan välja att presentera skillnaden mellan det belopp som skulle ha redovisats i resultaträkningen enligt IFRS 9 och det

belopp som skulle ha redovisats i resultaträkningen enligt IAS 39 i övrigt totalresultat.

Förändringen i nuvarande IFRS 4 har analyserats av Löf och innebär att bolaget skjuter på tillämpningen av IFRS 9 till den tidpunkt som IFRS 17 börjar tillämpas.

IFRS 15, Intäkter från avtal med kunder

IFRS 15 Intäkter från avtal med kunder ersätter IAS 18 Intäkter från och med 2018. Syftet med en ny intäktsstandard är att ha en enda principbaserad standard för samtliga branscher som ska ersätta befintliga standarder och uttalanden om intäkter. Förändringen har analyserats av Löf och inga väsentliga effekter på företagets resultat och finansiella ställning har identifierats.

IFRS 17, Försäkringsavtal

IFRS 17 Insurance Contracts publicerades i maj 2017 av IASB. Ikraftträdandedatum är 2021-01-01. Tidigare tillämpning är, när/om EU godkänt standarden, möjlig för bolag som samtidigt applicerar IFRS 9 Finansiella instrument och IFRS 15 Intäkter från avtal med kunder. Införandet av denna standard bedöms få en stor påverkan på redovisningen i de flesta försäkringsföretag både med avseende på värdering och presentation i både balans- och resultaträkningen men även avseende intern uppföljning av verksamheten, givetvis beroende på komplexitet i verksamheten. En väsentlig förändring är att IFRS 17 har tydligare och mer omfattande krav på hur försäkringsavtal ska aggregeras. Förändringarna innebär bland annat att analys av lönsamheten i försäkringsavtalen kommer att bli mer detaljerad vid första redovisningstillfället. Upplivningskraven blir också omfattande. Det finns ännu inga formella beslut från Finansinspektionen med avseende på tillämpning av IFRS 17 i juridisk person. Löf bevakar utvecklingen men en konsekvensanalys avseende IFRS 17 har ännu inte påbörjats

Värderingsgrunder för upprättande av redovisningen

Redovisningen baseras på historiska anskaffningsvärden med undantag för placeringstillgångarna, vilka redovisas till verkligt värde från och med 2017. De finansiella rapporterna och noterna presenteras i tusentals svenska kronor (tkr) om inte annat anges.

Väsentliga överväganden och bedömningar som påverkar redovisningen

Vid upprättande av finansiella rapporter i enlighet med lagbegränsad IFRS görs bedömningar och uppskattningar samt antaganden som påverkar tillämpningen av redovisningsprinciperna och de redovisade beloppen av tillgångar, skulder, intäkter och kostnader. Uppskattningarna och antagandena är baserade på historiska erfarenheter och ett antal andra faktorer som under rådande förhållanden synes vara rimliga. Det verkliga utfallet kan avvika från dessa uppskattningar och bedömningar.

Bedömningar som har en betydande inverkan på de finansiella rapporterna och som kan medföra väsentliga justeringar i de finansiella rapporterna kommenteras nedan.

De viktigaste antagandena som påverkar redovisade belopp för tillgångar och skulder är relaterade till de försäkringstekniska avsättningarna. Beräkningen av de försäkringstekniska avsättningarna baseras på uppskattningar och bedömningar som innebär en betydande risk för väsentliga justeringar i redovisade värden under nästkommande år. Avsättningarna kontrolleras och utvärderas löpande i det ordinarie boksluts- och prognosarbetet. Eventuellt överskott eller underskott i avsättningen för oreglerade skador, exklusive innevarande skadeår, redovisas i sin helhet i resultaträkningen som ett avvecklingsresultat. Reservrisk och övriga försäkringsrisker kommenteras vidare i not 2 och en redogörelse för bolagets skadekostnadsutveckling de senaste åren finns i not 16.

Placeringsstillgångarna, som är bolagets största tillgångspost, har klassificerats såsom tillgångar som kan säljas och värderats till verkligt värde med värdeförändringar redovisade i övrigt totalresultat fram till realisationstidpunkten. Då värderingen av placeringsstillgångarna i allt väsentligt grundas på observerbara marknadsnoteringar är det bolagets bedömning att denna redovisning utgör en bra presentation av bolagets innehav av placeringsstillgångar. Den finansiella risken kommenteras vidare i not 2.

Nedan följer kommentarer till de för Löf viktigaste redovisningsprinciperna

TILLÄMPADE PRINCIPER FÖR POSTER I RESULTATRÄKNING

I resultaträkningen sker en uppdelning i resultatet för försäkringsrörelsen, det tekniska resultatet och det icke-tekniska resultatet, som i huvudsak är hänförligt till kapitalförvaltningen. Posterna som ingår i det tekniska resultatet avser till helt övervägande del företagets verksamhet som försäkringsgivare, det vill säga överföring av försäkringsrisk enligt definitionen i IFRS 4 Försäkringsavtal.

Premieinkomst

Som premieinkomst redovisas den totala bruttopremien för direkt försäkring som har inbetalats eller kan tillgodoföras företaget för försäkringsavtal där försäkringsperioden påbörjats före räkenskapsårets utgång. Premieinkomsten avser hela försäkringsperioden oavsett om premien är aviserad eller ej.

Premieintäkt

Som premieintäkt redovisas den del av premieinkomsten som är hänförlig till redovisningsperioden. Den del av premieinkomsten från försäkringskontrakt som avser tidsperioder efter balansdagen redovisas som ej intjänad premie i balansräkningen. Beräkning av avsättning för ej intjänad premie sker i normalfallet genom att premieinkomsten periodiseras strikt utifrån det underliggande försäkringskontraktets löptid.

Kapitalavkastning

Den totala kapitalavkastningen redovisas i det icke-tekniska resultatet. En del av kapitalavkastningen förs över från kapitalförvaltningens resultat till tekniskt resultat för försäkringsrörelsen baserat på de genomsnittliga försäkringstekniska avsättningarna och en kalkylränta som motsvarar den genomsnittliga räntenivån på statsobligationer med en löptid på 10 år.

Försäkringsersättningar

Som försäkringsersättningar redovisas periodens kostnad för inträffade skador vare sig de är anmälda till bolaget eller inte. De totala försäkringsersättningarna för redovisningsperioden omfattar under perioden utbetalda försäkringsersättningar, förändringar i avsättningar för oreglerade skador samt kostnader för skadereglering.

Driftskostnader

Det tekniska resultatets redovisade driftskostnader för perioden uppdelas på driftskostnader för skadereglering och kostnader för övrig försäkringsteknisk verksamhet. I den icke-tekniska redovisningen av kapitalavkastningen ingår driftskostnader för finansförvaltningen. Driftskostnader för skadereglering redovisas bland försäkringsersättningar i resultaträkningen. Driftskostnaderna avser både direkta och indirekta kostnader och indelas utifrån följande funktioner; Skadereglering, Administration och Kapitalförvaltning.

Pensionskostnader, pensionsförpliktelser och andra ersättningar till anställda

Pensionsförpliktelser omfattar pensionsplaner genom kollektivavtal och socialförsäkringslagar samt genom individuellt avtal för vd. Det förekommer både förmåns- och avgiftsbestämda planer. Löf redovisar samtliga pensionsplaner som avgiftsbestämda pensionsplaner. Pensionskostnaden utgörs av den premie som erläggs för tryggnad av pensionsförpliktelserna. Enligt kollektivavtalet erbjuds ett fåtal anställda att erhålla pension vid 62-års ålder. Avgiften kostnadsförs när möjligheten utnyttjas. Möjlighet till deltidsarbete från 62 års ålder, sk deltidspension, har införts enligt kollektivavtal. Utöver externt regelmässigt reglerade pensionspremier erbjuder Löf medarbetare att löneväxla mot pensionssparande.

Skatt

Företagets skatt för perioden utgörs av aktuell och uppskjuten skatt. Aktuell skatt är skatt som hänförs till periodens skattepliktiga resultat. Inkomstskatten under året var 22,0 procent av den beskattningsbara inkomsten. Uppskjuten skatt uppstår på grund av temporära skillnader mellan en tillgångs eller skulds skattepliktiga värde och dess bokförda värde. Uppkomna skattemässiga underskott redovisas som uppskjutna skattefordringar om de är väsentliga och det bedöms sannolikt att de kan utnyttjas mot skattemässiga överskott i framtiden. Aktuell och uppskjuten skatt redovisas i resultaträkningen.

Obeskattade reserver

Skattelagstiftningen i Sverige ger företag möjlighet att genom avsättning till obeskattade reserver minska årets beskattningsbara resultat. Förändringar av obeskattade reserver redovisas över resultaträkningen under rubriken bokslutsdispositioner.

I balansräkningen redovisas det ackumulerade värdet av avsättningarna under rubriken obeskattade reserver.

TILLÄMPADE PRINCIPER FÖR POSTER I BALANSRÄKNINGEN

Ingen kvittning sker mellan finansiella tillgångar och skulder. Inga avtal om kvittning finns som föranleder upplysning enligt IFRS 7.

Obligationer och andra räntebärande värdepapper

Placeringstillgångar är klassificerade inom kategorin "tillgångar som kan säljas" och har därmed värderats till verkligt värde med värdeförändringar redovisade i övrigt totalresultat fram till realisationstidpunkten.

Fordringar

Fordringar har klassificerats såsom lånefordringar och kundfordringar och redovisas till det belopp som förväntas inflyta. Avsättning för osäkra fordringar görs normalt utifrån en individuell värdering av fordran.

Materiella tillgångar

Inventarier, huvudsakligen kontorsutrustning, redovisas till anskaffningsvärde med avdrag för ackumulerade avskrivningar och eventuella nedskrivningar. Avskrivningarna redovisas linjärt över den förväntade nyttjandeperioden. Förväntad nyttjandeperiod är fem år för alla inventarier.

Om det vid bokslutstidpunkten föreligger någon indikation på att det planmässiga värdet på en materiell tillgång är högre än dess återvinningsvärde görs en beräkning av tillgångens återvinningsvärde. Med återvinningsvärdet menas det högsta av tillgångens nettoförsäljningsvärde och dess nyttjandevärde. Om det fastställda återvinningsvärdet understiger det bokförda värdet skrivs tillgångens bokförda värde ned till återvinningsvärdet. Om det vid ett senare tillfälle fastställs ett högre värde kan en återföring av tidigare nedskrivning ske.

Kassa och bank

Kassa och bank består av banktillgodohavanden och har klassificerats som lånefordringar och kundfordringar.

Försäkringstekniska avsättningar

Försäkringstekniska avsättningar utgörs av avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker samt avsättning för oreglerade skador inklusive reserv för skadebehandlingskostnader och motsvarar förpliktelserna enligt ingångna försäkringsavtal.

Samtliga avtal är klassificerade som försäkringsavtal enligt IFRS 4.

Avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker

Avsättningen för ej intjänade premier avser att täcka den förväntade skade- och driftskostnaden under den återstående löptiden på redan ingångna försäkringskontrakt. Avsättningen för ej intjänade premier beräknas normalt strikt tidsproportionellt, så kallad pro rata temporisberäkning. Om premienivån har bedömts som otillräcklig ska den enligt ovan beräknade avsättningen för ej intjänade premier för vid redovisningsperiodens slut gällande försäkringar förstärkas med en avsättning för kvardröjande risker avseende perioden fram till nästa förfallodag. Hela premien för ett verksamhetsår betalas in i januari varje år och tjänas in under året pro rata temporis. Detta medför att avsättningen för ej intjänade premier är lika med noll per 2017-12-31.

Avsättning för oreglerade skador

Med avsättning för oreglerade skador menas värderingen av Löfs ansvar för försäkringsfall, förvaltningskostnader och andra kostnader under resten av avtalsperioden för de löpande försäkringarna samt inträffade oreglerade försäkringsfall och kostnaderna för regleringen av dessa. Hur avsättning för oreglerade skador ska genomföras anges i *Policy för reservsättning*. Policyn beslutas av Löfs styrelse.

De försäkringstekniska avsättningarna är summan av avsättningar för ej intjänade premier och oreglerade skador. Avsättningarna för ej intjänade premier ska täcka förväntade skadekostnader och driftskostnader under den återstående löptiden för gällande försäkringsavtal. Skadeersättningar betalas ut efter att en skada inträffat och anmälts till Löf. Detta gör att det även är nödvändigt att göra avsättningar för oreglerade skador.

Försäkringstekniska avsättningar innehåller alltid en grad av osäkerhet eftersom avsättningarna är en prognos av de framtida skadeersättningarna.

Samtliga beräkningar av avsättningarna görs med hjälp av vedertagna aktuariella och statistiska metoder:

- Avsättningar för kända men oreglerade skador görs i enlighet med vad som specificeras i det försäkringstekniska beräkningsunderlaget. Under de första 24 månaderna efter ett ärendes anmälningsdatum tillämpar Löf schablonreserver som är beräknade av chef för aktuariefunktionen för varje reservtyp.
- I beräkningen av reserver för livräntor används antaganden om livslängd och dödlighet. Hänsyn tas till den skadelidandes ålder och kön. Även andra faktorer med inverkan på livslängd och dödlighet beaktas. Värderingen av livränteatagandet i Löf grundas på en fullständig kassaflödesuppdelning, där varje sannolikhetsvägd livränteutbetalning diskonteras med en relevant räntesats. Varje ingående antagande om diskonteringsränta, indexering, och dödlighet anges uttryckligen.
- Avsättningar för inträffade men ej rapporterade försäkringsfall (IBNR) beräknas av bolagets aktuariefunktion. För beräkningarna används vedertagna försäkringsmatematiska metoder, såsom Chain-Ladder.
- Avsättning för ej intjänade premier görs i förhållande till aktuell tidsperiod, baserat på hur mycket av de avtalade premierna som tjänats in.

För skadelivräntor beräknas avsättningarna med livaktuariella metoder vilket innebär att följande antaganden görs:

- dödlighet; generationsdödlighet enligt tryggnadsgrunder används. För svåra barnskador tillämpas en åldersförskjutning av dödligheten.
- kommande värdesäkring; styrs av lagen om ändring av skadeståndslivräntor samt marknadens inflationsförväntningar.
- beräkning av diskonteringsräntekurvan baseras på en riskfri marknadsränta.

Diskonteringsräntekurvan baseras på gällande marknadsnoteringar för ränteswappar som handlas på aktiva marknader och marknadsnoteringarna justeras för kreditrisk. Räntesatsen är vald med utgångspunkt från löptiden på de kassaflöden som ska värderas och den valuta som Löfs åtaganden betalas i. Den beräknade diskonteringsräntekurvan kontrolleras mot den räntekurva som Finansinspektionen publicerar.

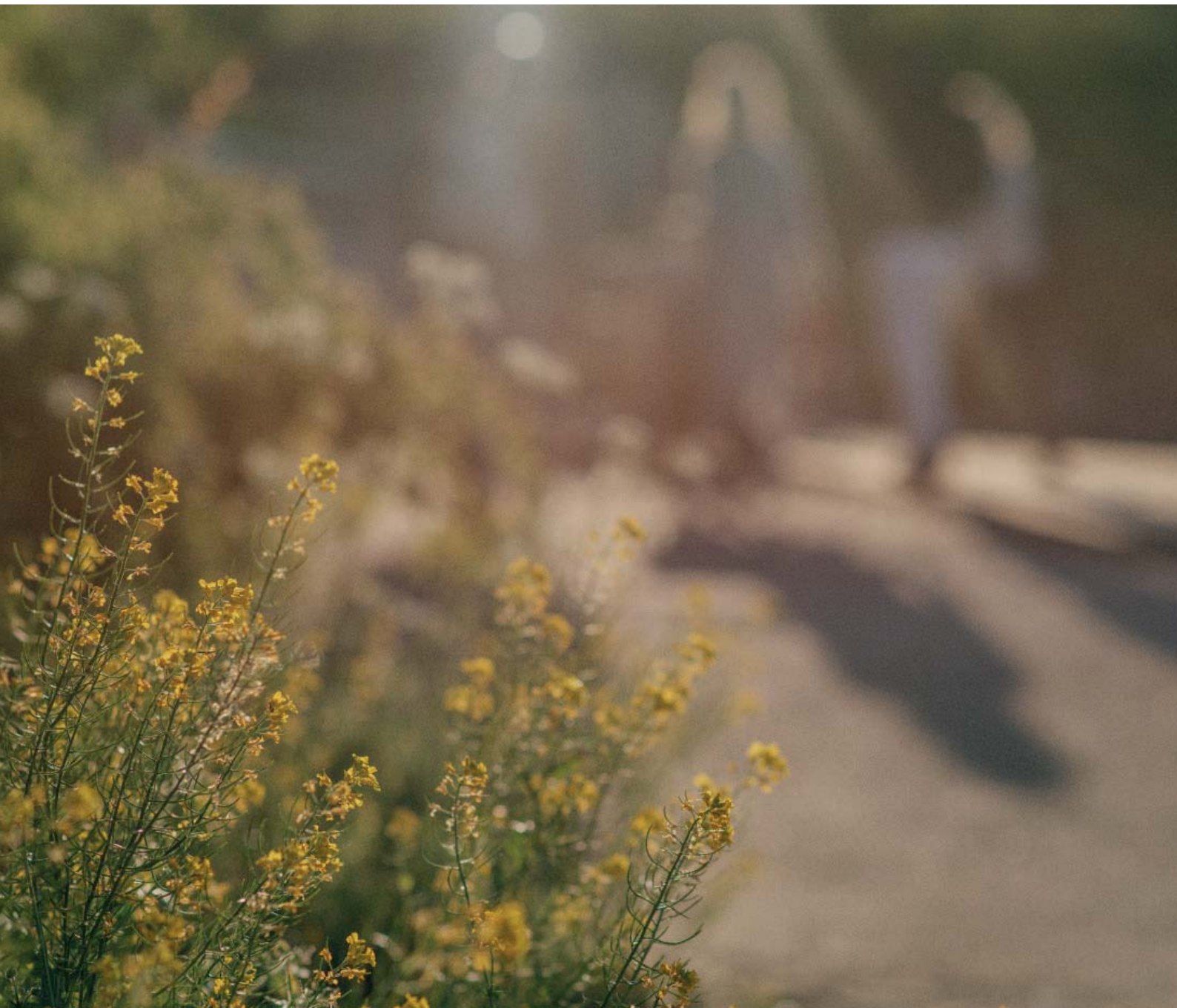
TILLÄMPADE PRINCIPER FÖR KASSAFLÖDES-ANALYS

Metodbeskrivning

Bolaget tillämpar direkt metod för verksamheternas kassaflöden. Detta betyder att inbetalningar respektive utbetalningar anges brutto och specificeras under delrubriker i kassaflödesanalysen. Analysen har sin grund i de poster i resultaträkningen som har direkt koppling till externa betalningsflöden. Dessa poster justeras sedan i analysen med periodens förändringar i balansräkningen för de poster som har direkt anknytning till resultatposten i fråga.

Redovisande poster

Under rubriken Kassaflöde från försäkringsverksamheten redovisas kassaflöden från inbetalda premier, utbetalda skador samt utbetalningar avseende driftskostnader. Under rubriken Kassaflöde från investeringsverksamheten redovisas kassaflöden från betalda och erhållna räntor, erhållna utdelningar och från investeringar och försäljningar av placerings-tillgångar. Under rubriken Kassaflöde från finansieringsverksamheten redovisas kassaflöden från betalningar som medför förändringar i storleken på och sammansättningen av företagets eget kapital. Kassa och bank består av banktillgodohavanden.

NOT 2 RISKER OCH RISKHANTERING

Försäkringsverksamhet innebär risktagande. Kunskap om de risker bolaget är eller kan komma att exponeras mot och ett väl fungerande system för riskhantering är av central betydelse för att en verksamhet ska kunna bedrivas tillfredsställande.

Nedanstående not beskriver Löfs riskhantering på övergripande nivå och för de enskilda riskkategorier som Löf är exponerade mot.

RISKHANTERINGSSYSTEMET

Riskhanteringen utgör en central del av Löfs företagsstyrningssystem. Det övergripande syftet med riskhanteringen är att säkerställa att Löf alltid ska kunna uppfylla sina åtaganden mot kunderna.

Riskhanteringssystemet är integrerat med Löfs internkontrollsystem, vilket regleras genom Löfs övergripande regelbok samt specifika verksamhetsregelböcker. Systemet ska säkerställa att verksamheten är effektiv i förhållande till de mål som finns uppsatta, att de risker som Löf är exponerat för omhändertas, att det finns pålitlig finansiell respektive icke-finansiell information samt att bolaget följer relevanta lagar och regler. Centralt är att arbetet är processbaserat, att en företagsövergripande metodik används för riskanalys, att roller är väl definierade och att rapporteringsvägarna tydliga och okomplicerade.

ANSVAR OCH ROLLER INOM RISKHANTERINGEN

Styrelsen fastställer policyer och överordnade regler och principer för bolagets riskhantering och tar regelbundet emot rapportering om bolagets risker. Beredningen av ärenden avseende framtagande av finansiella rapporter, bolagets egna risk- och solvensbedömning, riskhantering och internkontroll sker i styrelsens finans- och revisionsutskott. Vd ansvarar för den operativa verksamheten och därmed för att de interna reglerna införlivas i verksamheten och för att Löf vid var tid har en fungerande riskhantering.

Risk-, compliance- och solvensrådet är vds beredande och rådgivande forum inför beslut kring risk- och solvensfrågor. I rådet ingår delar av företagsledningen samt riskchef och complianceansvarig.

Aktuariefunktionen ska samordna och svara för kvaliteten i de försäkringstekniska beräkningarna och

utredningarna. I ansvaret ingår att bistå vd och styrelsen i frågor avseende beräkningar och bedömningar av premier, försäkringstekniska avsättningar och värdering av försäkringsrisker.

För stärkt riskhantering och intern styrning och kontroll har vd funktionen för riskhantering och compliancefunktionen. Dessa funktioner ska bedriva sitt arbete objektivt och självständigt och fritt från påverkan från andra funktioner i verksamheten och är organisatoriskt placerade direkt under vd.

Funktionen för riskhantering ansvarar för Löfs självständiga riskkontroll samt interna riskrapportering på aggregerad nivå till styrelse och vd. Arbetet syftar till att stödja vd och företagsledningen i att effektivt hantera riskkontroll genom att övervaka bolagets aktiviteter inom riskhantering och utmana det arbete som utförs inom verksamheten. Funktionen har även en koordinerande och sammanställande roll i Löfs egna risk och solvensbedömning och ansvarar för att samordna Löfs kontinuitetsshantering och hantering av revisionsiakttagelser.

Compliancefunktionen ska säkerställa efterlevnad av relevanta externa och interna lagar och regler. Funktionen ska även följa upp förändringar i relevanta regelverk och informera och ge råd till verksamheten, vd och styrelse i frågor om regelefterlevnad, ge stöd vid identifiering och bedömning av sådana compliancerisker samt bistå i utformningen av interna regler. Precis som funktionen för riskhantering är compliancefunktionens roll både stödjande och kontrollerande och arbetet ska bedrivas riskbaserat, objektivt och självständigt.

Complianceansvarig är tillika personuppgiftsombud vilket innebär ansvar att påpeka eventuella brister i behandlingen av personuppgifter för den personuppgiftsansvarige (vd).

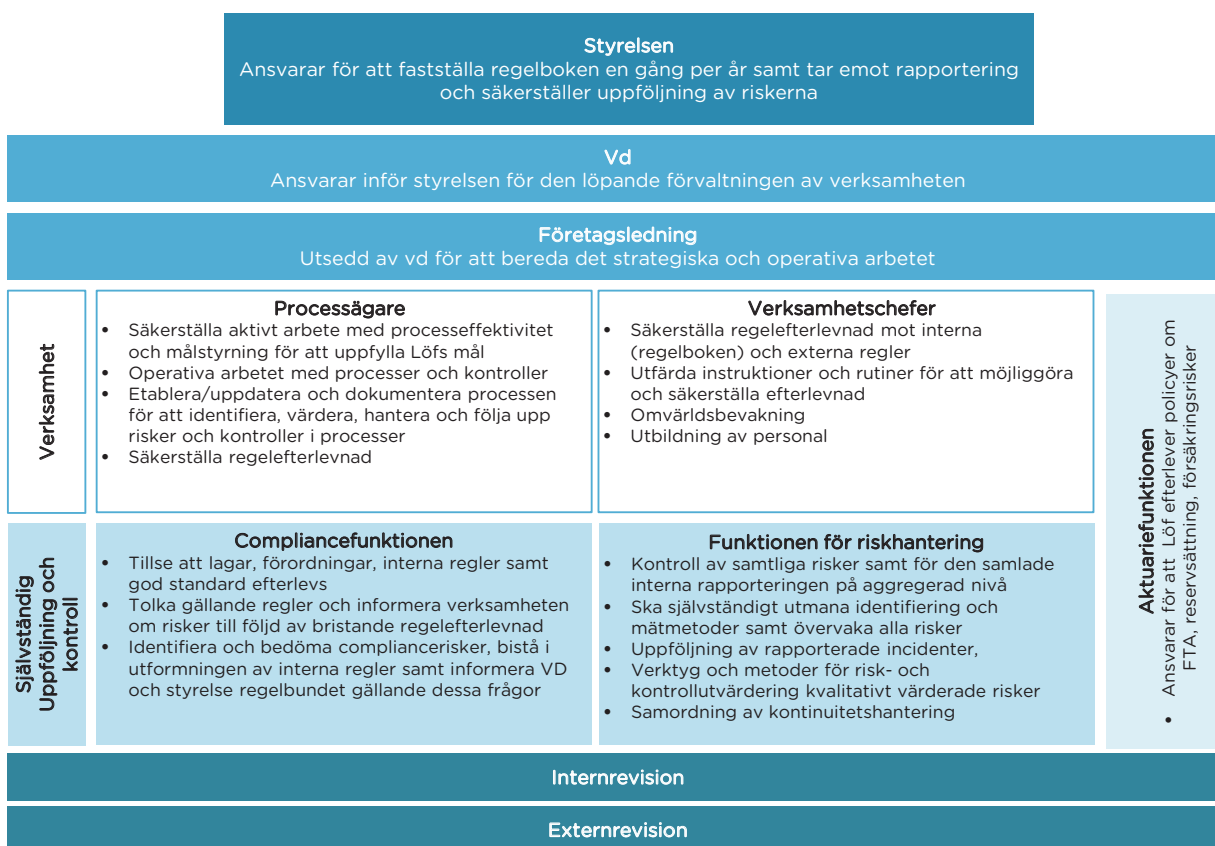
Internrevision är en fristående, oberoende och objektiv kontrollfunktion som är direkt underställd Löfs styrelse. I uppdraget ingår att granska och utvärdera bolagets styrning och kontroll med hänseende till de risker bolaget omfattas av och att ge rekommendationer om förbättringar. Internrevision rapporterar till styrelse och finans- och revisionsutskott avseende genomförda internrevisionsgranskningar.

Internrevision är på Löf en del av den utlagda verksamheten.

Den löpande riskhanteringen bedrivs i den operativa verksamheten genom utförande av kontroller, löpande incidenthantering och genomförande av riskanalyser inom projekt eller inför ledningsbeslut. Processägare har ett särskilt ansvar för att säkerställa att det operativa arbetet inom processen bedrivs på ett hållbart och ändamålsenligt sätt.

Nedanstående figur visar de övergripande rollerna inom Löfs riskhanterings- och internkontrollsystem med en tydlig uppdelning mellan den operativa verksamheten, de självständiga kontrollfunktionerna och den oberoende uppföljningen genom intern och extern revision.

Figur 1: Övergripande roller och ansvar inom styrning samt riskhanterings- och internkontrollsystemet

RAMVERK FÖR RISKSTYRNING

Löfs ramverk för riskstyrning utgår från bolagets riskkapacitet, riskaptit och solvensmål som fastställts av styrelsen. Riskaptiten bryts ner i risktoleranser för de olika riskkategorierna som bolaget är exponerat för och i limiter för enskilda risker.

Riskkapacitet

Riskkapacitet avser den största möjliga risknivå som bolaget kan utsättas för utan att bryta mot regulatoriska krav. Följande gränser ska särskilt beaktas i arbetet med risk- och kapitalhantering på Löf:

- Löf ska inte ha en solvenskapitalkravskvot lägre än 100 % under mer än 6 månader.
- Löf ska inte ha en minimikapitalkravskvot lägre än 100 % under mer än 3 månader.

Riskaptit

Riskaptiten fastställs av styrelsen och anger ramarna för Löfs risktagande på övergripande nivå.

Löfs riskaptitformulering är följande:

- Risktagande ska begränsas så att det är förenligt med att uppnå Löfs vision att skydda patienternas intressen och betala ut ersättning till dessa i tid.
- Löfs ska primärt vara exponerat mot försäkringsrisk då försäkringsrisk är en given konsekvens av bolagets verksamhet och verksamhetens omfattning ges av bolagets uppdrag. Löf ska eftersträva att begränsa exponeringen mot övriga riskkategorier.
- Löf ska ha en kapitalbas som, i enlighet med ägardirektivet, vid var tid och med god marginal uppfyller gällande regler och myndighetskrav.

Solvensmål

Löfs solvensmål baseras på bedömningen av det totala solvensbehovet som görs inom ramen för ORSA. Solvensmålet anger mot vilket intervall som Löf långsiktigt styr solvenskvoten. Löfs solvensmål är följande:

- Löf ska eftersträva en solvenskapitalkvot (SCR-kvot) inom intervallet 150-200 %.

Risktoleranser

Risktoleransnivåer fastställs av styrelsen och utgör ramarna för Löfs riskexponering per riskkategori. Risktolerans har för riskkategorier där det bedömts som lämpligt uttryckts i kvantitativa termer. För riskkategorier där Löf använder kvalitativa metoder för

riskvärdering har andra mått använts. Då nivån på försäkringsrisk följer av Löfs uppdrag, vilket är lagstyrt, har ingen risktolerans fastställts för solvenskapitalkravet för försäkringsrisk.

Risklimiter

Risklimiter är tröskelvärden för enskilda risktyper eller risker. Särskilt gäller detta för placeringsverksamheten och de limiter som fastställts för exponering mot tillgångsslag eller enskilda emittenter. Risklimiter ska vara utformade på sådant vis att de bidrar till styrning av Löfs risktagande i linje med vad som impliceras av Löfs risktoleransnivåer och riskaptit.

RISKHANTERINGSPROCESSEN

Löfs riskhanteringsprocess utgör en viktig del av bolagets riskhantering. Målet med riskhanteringsprocessen är att verksamhetens materiella risker ska *identifieras, värderas, hanteras, följas upp* och *rapporteras* på ett tillfredsställande sätt. På övergripande nivå är processen gemensam för samtliga riskkategorier.

Identifiera

Identifiering av risker syftar till att upptäcka risker som Löf är exponerade mot på kort sikt såväl som i ett framåtblickande perspektiv. Identifierade risker kategoriseras enligt Löfs riskkarta.

Värdera/Mäta

Metodikerna för att värdera risker är beroende av riskkategori och risktyp. Värdering av risker ska ske genom kvantitativa och/eller kvalitativa metoder vilka beskrivs i styrdokumenterna för respektive riskkategori.

Hantera

Hantering av risker är avhängigt riskens natur och ingår som en naturlig del i den operativa verksamhetens löpande arbete genom utförande av kontroller etc. För samtliga riskkategorier gäller att hänsyn tas till riskexponeringen i förhållande till risktolerans. Om riskexponeringen bedöms överstiga önskade nivåer ska riskreducerande åtgärder identifieras och implementeras.

Följa upp

Uppföljning av risker ska ske mot angivna limiter/ riskindikatorer för respektive riskkategori. Ansvaret för uppföljning ligger dels inom den operativa

verksamheten där det åligger processägare att säkerställa att uppföljningen är tillfredsställande. Löfs självständiga kontrollfunktioner (funktionen för riskhantering respektive compliancefunktionen) ansvarar i sin tur för att självständigt granska och utmana verksamhetens uppföljningar.

Rapportera

Risikexponering och presentation av riskhantering rapporteras till vd och styrelse i enlighet med var riskkategoris beslutade periodicitet och på ett sådant sätt att vd och styrelse får en allsidig bild av bolagets riskprofil och av enskilda väsentliga risker.

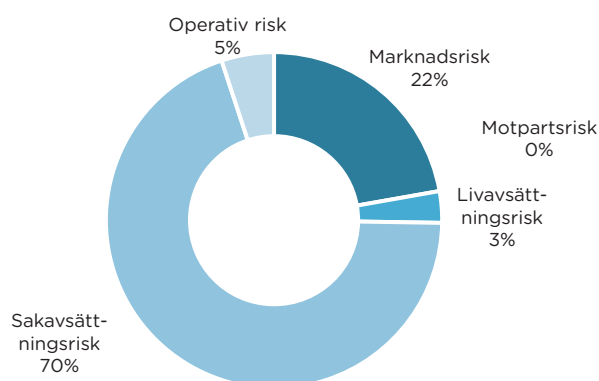
Styrelsen följer upp bolagets risker och att riskhanteringen fungerar tillfredsställande genom att begära och erhålla rapportering från vd och de självständiga kontrollfunktionerna risk och compliance. Därutöver erhåller styrelsen även rapporter från styrelsens oberoende kontrollfunktion, internrevision.

RISKKATEGORISERING OCH RISKPROFIL

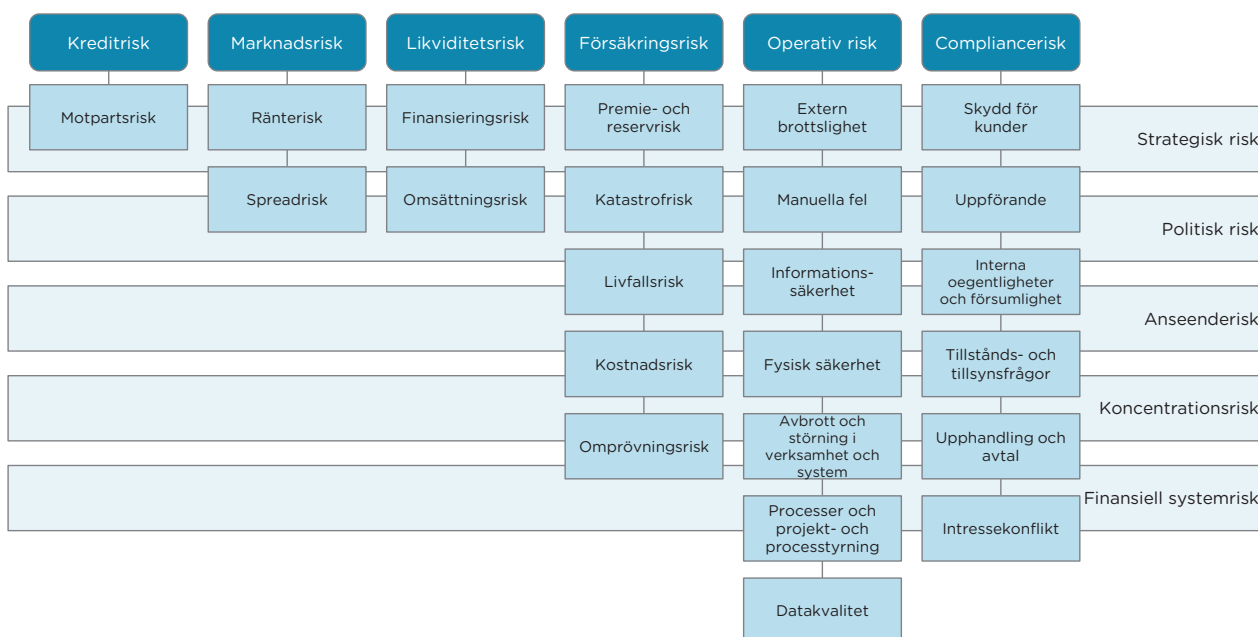
För att skapa en gemensam bild av de risker som verksamheten är exponerad mot delas risker in i elva riskkategorier, vilka kan ha underliggande risktyper som ytterligare definierar olika aspekter av risken (se figur 2).

Löfs kapitalkravsrelaterade riskprofil är tydlig. De huvudsakliga drivarna av kapitalkrav utgörs av skadeförsäkringsrisk (primärt i form av premie- och reservrisk) och marknadsrisk (primärt i form av ränterisk) (se figur 3).

Figur 3: Fördelning av Solvenskapitalkrav per riskkategori 2017-12 -31

Figur 2: Definierad riskkarta med riskkategorier och tillhörande risktyper

SOLVENSKAPITALKRAV OCH TILLGÄNGLIGT KAPITAL

Löf använder sig av standardformeln enligt Solvens II för att beräkna solvenskapitalkraven (SCR). De värderingsmässiga principerna för tillgångar och skulder skiljer sig mellan Solvens II och legalt bokslut enligt ÅRFL främst avseende försäkringstekniska avsättningar. Skillnaden består huvudsakligen av tillämpad diskonteringsräntekurva samt vilka kassaflöden som är föremål för diskontering. I Solvens II-värderingen diskonteras alla kassaflöden medan de kassaflödena i den legala redovisningen diskonteras enligt Finansinspektionens redovisningsföreskrifter.

Solvenskapitalkvoten per 2017-12-31 är 151 (151) % och ligger därmed inom solvensmålets eftersträva-
de intervall. Tabellen nedan visar solvenskapitalkrav och kapitalbas för Löf per 2017-12-31 och föregående årsskifte:

Tabell 1 - Kapitalkrav enligt Solvens II-standardmodell (mkr)

	2017	2016
Solvenskapitalkrav (SCR)	2 793	2 685
Total medräkningsbar kapitalbas för att täcka solvenskapitalkravet	4 220	4 055
Överskott kapital kontra SCR	1 427	1 370
Solvenskapitalkvot (%)	151	151

RISKHANTERINGEN PER RISKKATEGORI

I de följande avsnitten ges närmare beskrivningar av Löfs risker samt av riskhanteringen för respektive riskkategori. För varje riskkategori ges en definition av riskkategorin och underliggande risktyper samt uppgifter om Löfs exponering i de fall denna bedöms möjlig att kvantifiera. Riskkategorierna *Kreditrisk*, *Marknadsrisk* och *Likviditetsrisk* beskrivs under den övergripande rubriken *Finansiella risker*.

FÖRSÄKRINGSRISKER

Premierisk och katastrofrisk

Definition av risktyperna:

- Premierisk är risken för förlust eller negativ förändring av värdet av försäkringsteknisk avsättning till följd av variationer i tidpunkter, frekvens och svårighetsgrad för de försäkrade händelserna samt tidpunkter och belopp för skadeförsäringssersättningar avseende försäkringsskador som inte har inträffat till och med balansdagen.
- Katastrofrisk är risken för förlust eller negativ förändring av värdet av den försäkringstekniska avsättningen till följd av väsentlig osäkerhet i prissättnings- och avsättningsantagandena i fråga om extrema eller exceptionella händelser.

Löf har koncession (tillstånd) att teckna försäkring avseende allmänt ansvar. Löf ska endast meddela försäkring till landstingen och regionerna och har som uppgift att meddela patientförsäkring enligt patientskadlagen och ansvarsförsäkring för patientskador i hälso-, sjuk- och tandvården.

Skadekostnaderna kan avvika från den förväntade nivån på grund av slumpmässiga variationer samt till exempel ändringar i beräkningspraxis till följd av rättslig prövning och att tiden till dess en skada är slutreglerad är väldigt lång för vissa skadetyper.

Premiebestämning

Hur premierna ska bestämmas anges i *Policy för reservsättning och premiebestämning*. Policyn beslutas av Löfs styrelse. Det preliminära premiebehovet för nästkommande försäkringsår fastställer styrelsen under kvartal ett och den definitiva premiebehovet för nästkommande verksamhetsår fastställer styrelsen under det fjärde kvartalet i samband med fastställande av ORSA. Styrelsen fattar också beslut om tilläggspremier vid behov. Premierna beräknas av chef för aktuariefunktionen.

Landstingen och regionerna faktureras en premie som ska täcka bolagets kostnader samt bidra till att kapitalbasen möter de regulatoriska solvenskraven och det solvensmål som Löfs styrelse har fastställt. Om premieinbetalningen visar sig otillräcklig äger Löf enligt försäkringsavtalen med respektive landsting och region rätt att fakturera tilläggspremie under löpande kalenderår, dock högst en gång per kalenderår. I bolagsordningen anges att delägarna (landstingen och regionerna) svarar som juridiska personer var för sig för bolagets förbindelser, envar till ett belopp motsvarande tio gånger den premie de haft att erlägga under det år förlusten uppkommit.

För att säkerställa att premienivån är tillräcklig är uppskattningen av den förväntade omfattningen och frekvensen av försäkringsskadorna av väsentlig betydelse.

Riskhantering avseende premie- och katastrofrisk
Policy för tecknings- och återförsäkringsrisker anger ramar för tecknande av försäkring och hantering av försäkringsrisker. Policyn beslutas av Löfs styrelse.

Vd ansvarar för att Löfs försäkringsverksamhet och skadehantering bedrivs på lämpligt vis utifrån de ramar och anvisningar som styrelsen fastställer. Vd har mandat att fastställa regler och limiter för försäkringsverksamheten och reservsättningen, så länge dessa inte bryter mot tillämpliga lagar, regelverk eller mot av styrelsen fastställda regler och limiter. Chef för aktuariefunktionen ansvarar för att utveckla lämpliga mått för försäkringsrisker samt för att ta fram en metod och definition för dessa.

Bolagets ansvarighet är enligt lag, bolagsordning respektive försäkringsvillkor begränsad för varje skadehändelse till 1 000 gånger det prisbasbelopp, enligt socialförsäkringsbalken (2010:110), som gäller när ersättningen bestäms, samt för varje skadad patient till 200 gånger detta prisbasbelopp för varje skadehändelse. För skador som inträffat till och med 1996 gäller andra maximala ersättningsbelopp. Styrelsen kan bevilja överskridande av maximibeloppet för att tillförsäkra patient som fått kroppsskada/personskada skälig levnadsstandard enligt definition som bestäms av styrelsen. Denna rätt har delegerats till bolagets vd.

Löfs försäkringsrisker ska regelbundet mätas och rapporteras till styrelsen. Chef för aktuariefunkti-

onen ansvarar för att säkerställa att det finns rutiner för den regelbundna rapporteringen. Mätningarna av försäkringsrisk omfattar bland annat ändringar i skadeutbetalningar på grund av ändringar i tidpunkter, frekvens och svårighetsgrad för de försäkrade händelserna, samt ändring i tidpunkter och belopp för skadeersättningarna.

Löf har ingen mottagen eller avgiven återförsäkring.

Reservrisk och övriga försäkringsrisker

Definition av risktyperna:

- Reservrisk är risken för förlust till följd av negativt utfall vid avvecklingen av avsättningarna för oreglerade skador.
- Livfallsrisk är risken för förlust eller negativ förändring av den försäkringstekniska avsättningen till följd av ändrade nivåer och trender eller ändrad volatilitetsgrad beträffande dödlighet, om minskad dödlighet leder till att den försäkringstekniska avsättningens värde ökar.
- Kostnadsrisk är risken för förlust eller negativ förändring av den försäkringstekniska avsättningen till följd av ändrade nivåer och trender eller ändrad volatilitetsgrad beträffande driftskostnaderna för skadebehandling.
- Omprövningsrisk är risken för förlust eller negativ förändring av den försäkringstekniska avsättningen till följd av ändrade nivåer och trender beträffande omprövningar av fastställda skadelivräntor på grund av ändrade rättsliga förhållanden eller ändrad hälsostatus hos de försäkrade.

De försäkringstekniska avsättningarna är 8 399 (7 953) mkr. Vid årsskiftet utgörs dessa endast av avsättning för oreglerade skador. De oreglerade skadorna är exponerade mot reservrisk och kostnadsrisk. Av avsättningarna för oreglerade skador utgörs 1 908 (1 848) mkr av fastställda livräntor. De fastställda livräntorna är exponerade mot livfallsrisk och omprövningsrisk. 2 181 (2 109) mkr av de oreglerade skadorna utgörs av ej fastställda livräntor.

Riskhantering avseende reservrisk och övriga försäkringsrisker

Styrelsen ansvarar för Löfs balansräkning inklusive de försäkringstekniska avsättningarna och det är chef för aktuariefunktionen roll att rekommendera storleken på de försäkringstekniska avsättningarna. Chef för aktuariefunktionen ansvarar för att beräkningen av maskinell reserv genomförs enligt anvisad

metod och att IBNR och skaderegleringsreserv beräknas enligt anvisningarna i *Policy för reservsättning och premiebestämning*. Chef för aktuariefunktionen ansvarar för att det finns tillräckliga rutiner och kontroller upprättade för reservsättningsprocessen och att dualitet uppnås i kritiska moment. *Riktlinje för aktuariefunktionen* anger hur Löfs aktuariefunktion är organiserad och beskriver dess roll, ansvar och arbetsuppgifter. Aktuariefunktionen utgörs av chef för aktuariefunktionen som är direkt underställd vd och ansvarar för funktionens övriga medarbetare. Chef för aktuariefunktionen ska samordna och svara för kvaliteten i de försäkringstekniska beräkningarna och utredningarna. Chef för aktuariefunktionen ska bistå styrelsen och på eget initiativ rapportera till styrelsen i frågor avseende metoder,

beräkningar och bedömningar av de försäkringstekniska avsättningarna, värderingen av försäkringsriskerna och solvensbehoven.

I samband med bokslutet analyserar chef för aktuariefunktionen väsentliga avvikelser i avvecklingsresultatet. Chef för aktuariefunktionen gör årligen en bedömning om metoderna för de försäkringstekniska avsättningarna fortsatt är lämpliga. Analysen omfattar ändringar i tidpunkter, frekvens och svårighetsgrad för de försäkrade händelserna samt tidpunkter och belopp för skadeförsäkringsersättningarna.

Risikanalyser för försäkringsrisker

Via stresstester och känslighetsanalyser får man en uppfattning av storleken på försäkringsrisken för ingångna avtal. De kapitalkrav som är hänförliga till försäkringsrisker under Solvens II ger också en bild av Löfs risksituation. Kapitalkraven redovisas årligen i den SFCR som Lof publicerar. Nedan visas de känslighetsanalyser som är genomförda för skadeförsäkring respektive fastställda skadelivräntor.

En känslighetsanalys av premierisken per 31 december 2017 visas i tabell 2.

Tabell 2 - Känslighetsanalys, premierisk
(mkr)

Inverkan på vinst före skatt	2017	2016
+/- 1 % förändring i totalkostnadsprocent	+/- 14	+/- 15
+/- 5 % förändring i premienivån	+/- 70	+/- 63
+/- 5 % förändring i försäkringsersättningar	+/- 66	+/- 74

Avsättningarna för skadeförsäkringar är känsliga för förändringar i väsentliga antaganden. Känslighetsanalysen i tabell 2 har genomförts genom att mäta bruttoeffekten (exklusive skadelivräntor och avsättning för framtida skaderegleringskostnader), resultat före skatt och eget kapital av rimligt sannolika förändringar i några centrala antaganden. Någon hänsyn till eventuella korrelationer mellan antaganden har inte tagits.

En känslighetsanalys av reservrisken per 31 december 2017 visas i tabell 3 och 4.

Tabell 3 - Känslighetsanalys, reservrisk skadeförsäkring
(mkr)

Antagande	Förändring i antagande %	Avsättningar brutto	Resultat före skatt	Eget kapital
2017				
Försäkringstekniska avsättningar		5 929		
Genomsnittlig skadekostnad	+ 10 %	6 522	-593	-593

Känslighetsanalysen i tabell 3 har genomförts genom att mäta bruttoeffekten (exklusive skadelivräntor och avsättning för framtida skaderegleringskostnader), resultat före skatt och eget kapital av rimligt sannolika förändringar i några centrala antaganden. Någon hänsyn till eventuella korrelationer mellan antaganden har inte tagits. Räntestressen baseras på en parallellförskjutning av de riskfria marknadsräntor som utgör grund för beräkningen av den tillämpade diskonteringsräntekurvan.

Tabell 4 - Känslighetsanalys, reservrisk skadelivräntor
(mkr)

Antagande	Förändring i antagande %	Avsättningar brutto	Resultat före skatt	Eget kapital
2017				
Försäkringstekniska avsättningar		1 907		
Ökad livslängd	- 20 %	1 976	-69	-69
Sänkt ränta	- 1 % enhet	2 130	-223	-223
Ökad inflation	+ 1 % enhet	2 157	-246	-246

FINANSIELLA RISKER

Löf placerar sina tillgångar i enlighet med den Placeringspolicy som fastställts av Löfs styrelse. Det övergripande målet för Löfs placeringsverksamhet är att placera tillgångar på sådant vis att de bidrar till ett stabilt resultat med låg risk. Syftet med placeringsverksamheten är att säkerställa att Löf vid var tid har tillräckligt med tillgångar och likviditet för att täcka sina samlade finansiella åtaganden.

Placeringsverksamheten ska bedrivas ansvarsfullt och i linje med den eftersträlvade risknivån, på så vis att den främjar försäkringstagarnas gemensamma bästa intresse. Placeringarna ska ske på sådant sätt att de garanterar god säkerhet, kvalitet, åtkomst och likviditet för portföljen som helhet samt vara i enlighet med de etiska placeringsreglerna. Placeringarna ska göras med hänsyn till vid var tid rådande läge på finansmarknaden.

Löfs placeringsverksamhet är via ett diskretionärt förvaltningsuppdrag utlagd på Swedbank Robur Fonder AB. Finans- och ekonomichef ska säkerställa att placeringsverksamheten inklusive placeringsrisker hanteras inom den av policyn givna mandat och fastställda ramar. Riskfunktionen genomför självständig uppföljning av exponeringar mot fastställda limiter. Rapportering rörande kapitalförvaltningen och finansiella risker sker regelbundet till vd och styrelse. Eventuella limitöverträdelser skall rapporteras omgående.

Ansvar och roller

Vd

Vd ansvarar för att Löfs placeringsverksamhet bedrivs på lämpligt vis utifrån de ramar och anvisningar som styrelsen fastställer. Vd får delegera mandat för utförande av aktiviteter men behåller själv ansvar för utförandet.

Finans- och ekonomichef

Vd har uppdragit åt finans- och ekonomichef att hantera placeringsverksamhetens operativa förvaltning. Finans- och ekonomichef ska säkerställa att placeringsverksamheten inklusive placeringsrisker hanteras inom givna mandat och fastställda ramar. Finans- och ekonomichef ansvarar för portföljens taktiska allokering, för val av placeringar utifrån fastställda ramar samt för att omallokering av portföljen sker vid behov.

Riskchef

Riskchef ska säkerställa att risker inom placeringsverksamheten är identifierade, att rätt värderingsmetoder används och att riskerna hanteras, följs upp och rapporteras på lämpligt sätt. Riskchefen ska rapportera resultatet av sina kontroller till vd, finans- och ekonomichef och funktionen för compliance.

Complianceansvarig

Complianceansvarig ansvarar för att en sammanfattande bedömning av kontrollmiljön i den utlagda kapitalförvaltningsverksamheten rapporteras till styrelsen årligen. Den sammanfattande bedömningen är baserad dels på processägarnas egna risk- och kontrollutvärderingar och dels på underlag sammanställt från samrådsmöten med kapitalförvaltare, riskchef och finans- och ekonomichef.

Risker i placeringsverksamheten

Löfs placeringsverksamhet består uteslutande av räntebärande placeringar med tydlig inriktning att bedriva förvaltning till låg risk.

Tabell 5 - Räntebärande placeringar per sektor

	2017	2016
Bank	6 %	5 %
Säkerställda obligationer (Bostad)	55 %	38 %
Företag	6 %	7 %
Stat och offentlig sektor	33 %	50 %
Summa	100 %	100 %

Risker där Löf inte har en exponering

Löf får inte göra placeringar i aktier eller fastigheter, vilket innebär att Löf inte har en exponering mot risker relaterade till aktier och fastigheter.

Löf får dessutom endast göra SEK-denominerade placeringar. Detta innebär att Löf inte har någon exponering mot risker relaterade till valuta.

Marknadsrisk

Marknadsrisk avser risken för förlust eller negativ förändring avseende den finansiella ställningen som direkt eller indirekt orsakas av svängningar i nivå eller volatiliteten när det gäller marknadspriserna för tillgångar, skulder och finansiella instrument.

Löf indelar marknadsrisk i de underliggande risktyperna ränterisk och spreadrisk. Även den övergripande riskkategorin koncentrationsrisk ska hanteras utifrån perspektivet marknadsrisk.

Definition av risktyperna:

- Ränterisk är risken för förändringar i räntesatser samt förändringar i volatilitet som kan påverka marknadsvärdena för de finansiella tillgångarna och de försäkringstekniska avsättningarna.
- Spreadrisk definieras som känsligheten hos värderingar av tillgångar, skulder och finansiella instrument i förhållande till kreditspreaden.
- Koncentrationsrisk definieras som exponering mot enskilda motparter.

Riskhantering avseende marknadsrisk

Placeringsverksamheten har av styrelsen uppsatta limiter för hur portföljens allokering ska förvaltas enligt tillgångskategorier uttryckta i procent av portföljens totala marknadsvärde. Löf begränsar spreadrisken genom att göra placeringar i tillgångar av hög kreditvärdighet. I syfte att begränsa koncentrationsrisken har Löf limiter för exponeringar mot enskilda motparter. Exponeringar mot den svenska staten omfattas inte av denna regel.

Riskprofil

Tabell 6 - Andel av respektive tillgångskategori

	2017	2016
Bank (MFI)	14 %	12 %
Bostadsinstitut (MFI)	47 %	31 %
Övrig (MFI)	8 %	9 %
Icke finansiella företag	6 %	7 %
Landsting och Regioner	1 %	1 %
Kommun	13 %	10 %
Stat	11 %	30 %
Summa	100 %	100 %

Löf har endast tillgångar i form av obligationer och penningmarknadsinstrument samt kassa och bank. Därmed har förändringar i räntor påverkan på marknadsvärde och avkastning på placeringstillgångarna.

Den beräknade effekten på tillgångarnas marknadsvärden vid en förändring av marknadsräntan om +/- 1%, se tabell 7 nedan.

Tabell 7 - Känslighetsanalys, effekt på placeringstillgångar vid ränteförändring (mkr)

Antagande (mkr)	Förändring i antagande %	Marknadsvärde	Totalresultat före skatt	Eget kapital
2017				
Placeringstillgångar före stress		10 920		
Ökad ränta	+ 1 % enhet	10 701	-219	-171
Sänkt ränta	- 1 % enhet	11 139	219	171

Not: den proportionerliga effektförändringen i absoluta termer på tillgångarna har bedömts ej avvika materiellt mellan ökad- respektive sänkt ränta om 1 % enhet. Analysen utgår från den beräknade effekten vid en ökad ränta.

Portföljens innehav av fördelningen mellan obligationer respektive penningmarknadsinstrument framgår av tabell 8 nedan.

Tabell 8 - Exponering räntebärande placeringar

	2017	2016
Obligationer		
Bank	6 %	4 %
Säkerställda obligationer (Bostad)	59 %	57 %
Företag	7 %	3 %
Stat och offentlig sektor	28 %	36 %
Summa	100 %	100 %
Andel av placeringstillgångar	94 %	68 %
Penningmarknadsinstrument		
Bank	0 %	6 %
Företag	0 %	15 %
Stat och offentlig sektor	100 %	79 %
Summa	100 %	100 %
Andel av placeringstillgångar	6 %	32 %

Till följd av att placeringsportföljens sammansättning uteslutande består av fastförräntade värdepapper sammanfaller räntebindningstiderna med kapitalbindningstiderna. Den genomsnittliga durationen samt portföljens förfallostruktur redovisas i tabell 9 nedan.

Tabell 9 - kapitalbindningstider räntebärande värdepapper

År till förfall	< 1	1-2	2-3	3-4	4-5	5-6	Totalt	Snitt dur. (år)
Verkligt värde % 2017	32 %	17 %	33 %	5 %	9 %	5 %	100 %	2,0
Verkligt värde % 2016	87 %	12 %	1 %	0 %	0 %	0 %	100 %	0,5

Kreditrisk (Motpartsrisk)

Definition av risktyperna

- Motpartsrisk är risken för förlust eller negativ förändring till följd av svängningar i kreditvärdigheten hos motparter och gäldenärer för vilka Löf är exponerade emot.

Riskhantering avseende kreditrisk

Löf ska reducera motpartsrisken genom att göra placeringar i tillgångar av hög kreditvärdighet (investment grade) enligt limiter beslutade av Löfs styrelse

Riskprofil

Tabell 10- Övergripande ratingnivå på obligationsinnehav

	2017	2016
Obligationer		
AAA, Aaa	83 %	92 %
AA, Aa	16 %	6 %
A, A	1 %	2 %
Summa	100 %	100 %

Likviditetsrisk

Definition av risktyperna

- Likviditetsrisk avser risken för att Lof inte kan avyttra placeringar och andra tillgångar för att uppfylla sina finansiella åtaganden när de förfaller till betalning.
- Finansieringsrisk avser risken för förlust på grund av begränsad möjlighet att erhålla långsiktig finansiering till en rimlig kostnad.
- Omsättningsrisk avser risken för förlust på grund av begränsad möjlighet att sälja tillgångar för ett rimligt pris.

Löfs huvudsakliga likviditetsrisk är relaterad till förmågan att betala ut ersättning till de skadelidande (ersättningsberättigade patienter) utan avsevärt ökade kostnader. De prognosticerade skadeutbetalningarna till skadelidande fördelade per respektive kassaflödestidpunkt (intervall) redovisas i tabell 11 nedan.

Tabell 11 - Prognos kassaflöden avseende utbetalningar till skadelidande (mkr)

Tidsintervall för kassaflöde	2017
< 1 år	657
1-5 år	2 340
6-10 år	1 321
> 10 år	3 518
Summa	7 836

Riskhantering avseende likviditetsrisk

Placeringsportföljen ska utformas på sådant vis att Lof minskar risken att hamna i likviditetsbrist. I vid mening handlar likviditetsriskerna om tillgång till finansiering. Om en likviditetsrisk realiserar kan detta ofördelaktigt påverka den ordinarie affärsverksamheten och i yttersta fall även riskera förmågan att uppfylla de dagliga betalningsåtagandena. Lof använder sig av risktoleransnivåer och limiter i syfte att hantera och reducera sin likviditetsrisk.

Hantering av matchning av tillgångar och skulder

För att hantera matchning av tillgångar och skulder ska Lof vid placering av tillgångar följa hur durationen på skulderna förändras över tid. Målet är att minska risken via placeringar i tillgångar med marknadsräntor Styrelsen beslutar när förändring ska ske i placeringen av tillgångar för att förändra matchningen mellan tillgångar och skulder.

Finans- och ekonomichef ska identifiera och mäta skillnader mellan tillgångar och skulder. Särskilt ska följande skillnader identifieras och mätas:

- Skillnader i kassaflödesprofil, inklusive duration.
- Skillnader i marknadsräntenivåer för tillgångarna respektive skulderna.

OPERATIVA RISKER

Operativ risk är risken för ekonomiska eller förtroendemässiga förluster till följd av icke ändamålsenliga processer, felaktiga system, mänskliga fel eller externa händelser. Riskkategorin har underliggande risktyper som ytterligare definierar aspekter av risken.

Riskhantering avseende operativ risk

Operativa risker identifieras via riskanalyser som genomförs i verksamheten. Då arbetet i Lof är processororienterat kartläggs risker företrädesvis processvis men riskanalyser genomförs även inför ledningsbeslut och inom projekt. Lof använder en självutvärderingsmetod för att värdera bolagets operativa risker där bedömning görs utifrån riskens sannolikhet och potentiella konsekvens samt styrkan i befintliga kontroller.

Operativa risker ska hanteras så att bolaget håller sig inom ramen för risktolerans. För risker som värderas med risknivå *allvarlig* eller *kritisk* ska ytterligare riskreducerande åtgärder beslutas. Generellt gäller att riskreducerande åtgärder ska övervägas även för mindre allvarliga risker.

Riskexponering operativ risk

Operativa risker kan vara av processspecifik karaktär eller övergripande på ett sådant sätt att hela, eller stora delar av Löfs verksamhet omfattas av risken. Vissa risktyper är mer vanligt förekommande i specifika processer. Inom skaderegleringen finns exempelvis risk för felaktigheter i samband med beslut och i samband med utbetalningar. Sådana risker kan reduceras genom krav på dualitetskontroller vid definierade typer av ärenden och tekniska kontroller.

Datakvalitetsrisker förekommer främst i beräkningsintensiva processer som reservsättningsprocessen. Dessa risker reduceras genom datakvalitetskontroller för att säkerställa att data är fullständigt, lämpligt och korrekt. Kontroller kan vara automatiserade men består även av avstämningar eller kvalitativa bedömningar.

Ur ett kontinuitetshänseende har risker kopplade till Löfs IT-system bedömts ha hög potentiell påverkan. Löf är beroende av att ha fungerande IT-försörjning för att arbetet ska kunna bedrivas planenligt och längre avbrott riskerar leda till negativa konsekvenser för Löfs kunder.

COMPLIANCERISKER

Compliancerisk definieras som *risken för förlust till följd av att bolaget inte lever efter lagar, förordningar och interna regler, samt god sed eller god standard*. Riskkategorin har underliggande risktyper som ytterligare definierar aspekter av risken.

Riskhantering avseende av compliancerisk

Compliancerisker identifieras genom regelverksbevakning, riskkartläggningar i verksamheten och med stöd av complianceansvarig. Löf använder en självvärderingsmetod för att värdera bolagets compliancerisker där bedömning görs utifrån riskens sannolikhet och potentiella konsekvens samt styrkan i befintliga kontroller. Compliancerisker ryms inom ramen för compliancefunktionens ansvar att självständigt följa upp och kontrollera.

Compliancerisker ska hanteras så att bolaget håller sig inom ramen för risktolerans. För risker som värderas som *allvarlig* eller *kritisk* ska riskreducerande åtgärder beslutas. Även för lägre värderade risker ska övervägas huruvida det är önskvärt att reducera risken ytterligare. Complianceansvarig ansvarar för rapportering avseende compliancerisker till vd och styrelse.

Risikexponering compliancerisk

Exponeringen för compliancerisk ökar normalt vid större regelverksförändringar som ställer krav på anpassning av verksamheten och implementering av nya arbetsätt. Löf har under 2017 bedrivit ett projekt avseende informationssäkerhet som bland annat syftar till att säkerställa efterlevnad av den nya Allmänna dataskyddsförordningen (GDPR) som börjar gälla 25 maj 2018.

ÖVERGRIPANDE RISKKATEGORIER

Med övergripande riskkategorier avses risker som är av övergripande karaktär och kan uppstå relaterat till bolagets övriga riskkategorier. Som övergripande riskkategorier definieras strategisk risk, politisk risk, anseenderisk, koncentrationsrisk och finansiell systemrisk.

- Strategisk risk är risken för förlust till följd av ogynnsamma affärsbeslut, felaktig tillämpning/ implementering av beslut, eller brist på respons/anpassning till politiska, bransch- och regelverksförändringar.
- Politisk risk är risken för förlust till följd av politiska beslut som påverkar Löfs verksamhet.
- Anseenderisk är risken för förlust till följd av någon åtgärd, händelse eller situation som kan påverka Löfs rykte negativt.
- Koncentrationsrisk är risken för en koncentration i Löfs risikexponering.
- Finansiell systemrisk är risken för förlust på grund av bristande funktion hos marknaden att förmedla kort- och långsiktig finansiering genom penning-, intrabank- och kapitalmarknaden.

Riskhantering avseende övergripande riskkategorier

Risker inom övergripande riskkategorier identifieras via riskanalyser och omvärldsbevakning. Värderingsmetodiken är densamma som för operativa risker och compliancerisker; bedömningen görs utifrån riskens sannolikhet och konsekvens samt styrkan i befintliga kontroller. Övergripande riskkategorier ska hanteras så att bolaget håller sig inom ramen för risktolerans. För risker som värderas som risknivå *allvarlig* eller *kritisk* ska åtgärder identifieras och implementeras. Även för lägre värderade risker ska övervägas huruvida det är önskvärt att reducera risken ytterligare.

INCIDENTHANTERING

Löf har rutiner som ska säkerställa att incidenter ska rapporteras, dokumenteras och följas upp. Detta bedöms som viktigt för att synliggöra brister i verksamheten och möjliggöra ett ständigt förbättringsarbete.

Med incident avses en inträffad händelse som kan ha uppenbart negativa konsekvenser för bolagets verksamhet, anställd personal, ägare, kunder och samarbetspartners eller relationen till dem. Incidenter på Löf innefattar även det som i arbetsmiljölagstiftning brukar kallas för tillbud.

Samtliga medarbetare ska rapportera uppkomna incidenter inom bolaget. Detta för att säkerställa att händelsen uppmärksammas och att bolaget kan vidta nödvändiga åtgärder för att reducera risken

att incidenten upprepas. Riskchefen ansvarar för uppföljning av verksamhetens hantering av incidenter. Detta inkluderar rapportering till styrelse och vd angående inrapporterade incidenter.

KRIS- OCH KONTINUITETSHANTERING

Löf har ett strategiskt arbete inom kris- och kontinuitetshantering för att öka bolagets motståndskraft i händelse av kris eller vid avbrott i kritiska processer. Syftet är att upprätthålla en god beredskap med dokumenterade reservrutiner för resursbortfall inom skilda områden såsom personal, IT och infrastruktur.

Löf är medlem i FSPOS (Finansiella sektorns privataffentliga samverkan) och arbetar utifrån deras rekommendationer med bl a kartläggning och analys av kritiska resurser, praktiska verktyg för krisledning samt test och övning.

NOTER TILL RESULTAT- OCH BALANSRÄKNING

—

tkr

	2017	2016
NOT 3 PREMIEINKOMST	1 395 000	1 265 000
Avser direktförsäkring i Sverige.		
NOT 4 KAPITALAVKASTNING ÖVERFÖRD TILL FÖRSÄKRINGSRÖRELSEN	53 757	36 135
Kapitalunderlaget utgörs av ett genomsnitt av de försäkringstekniska avsättningarna, vilka består av avsättning för oreglerade skador samt avsättning för ej intjänad premie. Kalkylräntesatsen som har använts är 0,66 (0,47) % och motsvarar den genomsnittliga räntenivån på statsobligationer med en löptid på 10 år.		
NOT 5 FÖRSÄKRINGSERSÄTTNINGAR (EFTER AVGIVEN ÅTER-FÖRSÄKRING)		
Utbetalda försäkringsersättningar exkl skadelivräntor	-488 774	-482 563
Utbetalda skadelivräntor	-129 314	-124 730
Driftskostnader för skadereglering	-248 158	-213 273
	-866 246	-820 566
Förändring i avsättning för oreglerade skador exkl skadelivräntor	-386 596	-505 226
Förändring i avsättning för skadelivräntor	-59 386	-147 951
	-1 312 228	-1 473 743
NOT 6 DRIFTSKOSTNADER		
Administration	-51 901	-67 977
Driftskostnaderna delas in i följande funktioner:		
Skadereglering, enligt not 5	-248 158	-213 273
Administration	-51 901	-67 977
Kapitalförvaltning, enligt not 8	-1 425	-5 570
	-301 484	-286 820
varav:		
Personalkostnader	-148 210	-128 830
Lokalkostnader	-12 412	-10 380
Avskrivningar	-1 672	-1 024
Skadeförebyggande arbete	-12 280	-12 960
Övrigt	-126 910	-133 626
Summa driftskostnader	-301 484	-286 820

tkr	2017	2016
NOT 6 (forts)		
Operationella leasingavtal		
Operationell leasing där Lof är leasingtagare avser i huvudsak kostnader för lokaler och kontorsutrustning.		
Totala framtida minimileasingavgifter		
Förfallotidpunkt		
0-1 år	-11 549	-9 348
1-5 år	-34 774	-46 070
	-46 323	-55 418
Totala leasingavgifter under perioden	-9 369	-8 093
varav variabla avgifter	-	-
Arvoden till revisorer		
Revisionsuppdrag		
KPMG AB	-804	-700
Lekmannarevisorer	-30	-30
	-834	-730
NOT 7 KAPITALAVKASTNING, INTÄKTER		
Ränteintäkter:		
Övriga ränteintäkter	-	17
Realisationsvinster, netto:		
Obligationer och andra räntebärande papper	2 786	-
	2 786	17
NOT 8 KAPITALAVKASTNING, KOSTNADER		
Kapitalförvaltningskostnader:	-1 425	-5 570
Räntekostnader:		
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	-34 494	-43 095
Övriga räntekostnader	-2 085	-2 396
Övriga finansiella kostnader	-636	-529
	-38 640	-51 590
NOT 9 BOKSLUTSDISPOSITIONER		
Förändring säkerhetsreserv	-	239 000
	-	239 000

tkr

NOT 10 SKATT PÅ ÅRETS RESULTAT

	2017	2016
Aktuell skatt	-	-
Uppskjuten skatteintäkt i under året aktiverat skattevärde i underskottsavdrag	83	18 334
	83	18 334
Avstämning av effektiv skatt		
Resultat före skatt	-4 713	-88 460
Skatt enligt gällande skattesats 22 (22) %	1 037	19 461
Netto av ej avdragsgilla/ej skattepliktiga poster	-954	-1 127
Redovisad skatteintäkt	83	18 334

Uppskjutna skattefordringar har redovisats avseende under året uppkommet underskottsavdrag, då det är sannolikt att bolaget kommer att utnyttja dem för avräkning mot framtida beskattningsbara vinster.

NOT 11 KLASSIFICERING AV FINANSIELLA TILLGÅNGAR OCH SKULDER

Den redovisningsmässiga värderingen av finansiella tillgångar och skulder styrs av klassificering. Tabell nedan redogör för klassificeringen i enlighet med IAS 39. Det bokförda värdet på övriga fordringar, kassa och bank, upplupna intäkter, övriga skulder och upplupna kostnader bedöms utgöra en rimlig approximation av verkligt värde utifrån tillgångarnas och skuldernas anskaffningsvärden då dessa tillgångar respektive skulder har korta löptider.

Finansiella tillgångar

Finansiella tillgångar till verkligt värde via övrigt totalresultat (finansiella tillgångar som kan säljas) ¹⁾	10 920 026	-
Finansiella tillgångar värderade till upplupet anskaffningsvärde (finansiella tillgångar som hålles till förfall, verkligt värde 10 404 797) ¹⁾	-	10 397 612
Lånefordringar och kundfordringar värderade till upplupet anskaffningsvärde ²⁾	320 412	400 924
Totalt bokförda finansiella tillgångar	11 240 438	10 798 536

Finansiella skulder

Finansiella skulder värderade till upplupet anskaffningsvärde eller till det belopp de förväntas inflyta ³⁾	17 902	29 067
Totalt bokförda finansiella skulder	17 902	29 067

1) Finansiella tillgångar utgörs av obligationer och andra räntebärande värdepapper

2) Lånefordringar och kundfordringar utgörs av följande balansposter: finansiella övriga fordringar, kassa och bank samt finansiella upplupna intäkter

3) Finansiella skulder utgörs av följande balansposter: finansiella övriga skulder samt finansiella upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

NOT 12 VÄRDERINGSMETOD FÖR VERKLIGT VÄRDE: FINANSIELLA PLACERINGSTILLGÅNGAR

Värderingen till verkligt värde av Löfs finansiella placeringstillgångar klassificeras i differentierade nivåer baserad dels på värderingsmetod, dels på hur aktiv marknaden är.

Indelningen följer en klassificeringshierarki enligt nedan:

Nivå 1 – värdering baserad på noterade priser på aktiva marknader för identiska tillgångar

Noterade priser på aktiva marknader bedöms vara den bästa skattningen av ett finansiellt instruments verkliga värde. En aktiv marknad kännetecknas normalt av noterade priser som är enkelt och regelbundet tillgängliga och som representerar aktuella och regelbundet förekommande transaktioner mellan parter som är oberoende av varandra.

Nivå 2 – värdering baserad på direkt eller indirekt observerbar marknadsdata som inte inkluderas i nivå 1

Nivå 3 – värdering baserad på egna antaganden och bedömningar

Till denna nivå klassificeras finansiella instrument som handlas på en illikvid marknad, med icke observerbara priser eller indikationer på handelsnivåer utan någon faktisk handel.

Löfs placeringsportfölj är i sin helhet placerade i svenska noterade räntebärande obligationer och penningmarknadsinstrument. Obligationsportföljen samt penningmarknadsinstrument i form av statsskuldväxlar bedöms till fullo utgöra innehav i enlighet med nivå 1 då dessa löpande värderas via aktuellt marknadspris för respektive enskilt instrument. För de obligationer som ej utgörs av typen stats- alternativt säkerställda obligationer baseras nivå 1-värderingen på aktuell riskfri yieldkurva med tillägg av kreditspread för respektive obligationsinstrument, vilka inhämtas kontinuerlig från erkända finansiella marknadsaktörer ("market makers").

De värdepappersinnehav som bedömts tillhöra nivå 2-värdering innefattar kommun- och företagscertifikat, vilka värderas utifrån den på marknaden aktuella kreditsrisken för liknade instrument och där bedömningen görs av market makers.

Datakällor till värdering utgörs av Bloomberg och Thomson Reuters och sammanställs av kapitalförvaltaren. Löpande kontroll av värdering samt nivåklassificering utförs löpande via Löfs finans- och ekonomienhet.

Löf äger inga finansiella placeringstillgångar som klassificeras i enlighet med nivå 3.

tkr	2017			2016		
	Nivå 1	Nivå 2	Tot verkligt värde	Nivå 1	Nivå 2	Tot verkligt värde
Obligationer och andra räntebärande papper	10 886 980	33 046	10 920 026	9 186 283	1 218 514	10 404 797
Andel av marknadsvärde (%)	100 %	0 %	100 %	88 %	12 %	100 %
Varav noterade värdepapper (%)			100 %			100 %

tkr

	2017	2016
NOT 13 MATERIELLA TILLGÅNGAR		
IB anskaffningsvärden	8 365	4 015
Förvärv	452	8 154
Utrangeringar	-	-3 454
Avyttringar	-	-350
UB anskaffningsvärden	8 817	8 365
IB avskrivningar	718	3 310
Årets avskrivningar	1 672	1 024
Utrangeringar	-	-3 359
Avyttringar	-	-257
UB avskrivningar	2 390	718
	6 427	7 647
NOT 14 FÖRUTBETALDA KOSTNADER OCH UPPLUPNA INTÄKTER		
Förutbetald hyra	2 779	2 043
Förutbetald licensavgift	2 236	1 619
Övriga förutbetalda kostnader	240	13 833
	5 255	17 495
NOT 15 AVSÄTTNING FÖR OREGLERADE SKADOR		
Skadeförsäkring		
IB Inträffade och rapporterade skador	3 131 039	2 644 481
IB Avsättning för skadelivräntor	1 847 657	1 699 707
IB Inträffade, men ej rapporterade skador (IBNR)	2 497 967	2 464 042
IB Driftskostnader för skadebehandling	476 343	491 600
	7 953 006	7 299 830
Förändring Inträffade och rapporterade skador	121 021	486 558
Förändring Avsättning för skadelivräntor	59 386	147 950
Förändring Inträffade, men ej rapporterade skador (IBNR)	178 789	33 925
Förändring Driftskostnader för skadebehandling	86 787	-15 257
	445 983	653 176

tkr

NOT 15 (forts.)

	2017	2016
UB Inträffade och rapporterade skador	3 252 060	3 131 039
UB Avsättning för skadelivräntor	1 907 043	1 847 657
UB Inträffade, men ej rapporterade skador (IBNR)	2 676 756	2 497 967
UB Driftskostnader för skadebehandling	563 130	476 343
	8 398 989	7 953 006
Avvecklingsresultat	-14 130	-378 071

NOT 16 SKADEKOSTNADSUTVECKLING

Skadeår	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Totalt
mkr										
Uppskattad slutlig skadekostnad i slutet av skadeåret (Brutto)	644	633	644	650	795	920	860	897	963	
Ett år senare	611	629	643	775	807	805	872	914		
Två år senare	620	639	680	711	762	806	842			
Tre år senare	631	682	688	743	735	762				
Fyra år senare	577	639	661	707	710					
Fem år senare	543	607	649	704						
Sex år senare	497	592	648							
Sju år senare	485	613								
Åtta år senare	521									
Uppskattad slutlig skadekostnad 2017-12-31	521	613	648	704	710	762	842	914	963	6 676
Ack. Utbetalda skadeersättningar	298	343	344	332	306	262	185	87	12	2 169
Avsättning upptagen i balansräkning	223	270	304	372	404	499	657	827	951	4 507
Avsättning tidigare år										3 329
Skadebehandlingsreserv i slutet av skadeåret (brutto)										563

Avstämning mot balansräkning

Oreglerade skador före diskontering	11 176
Diskonteringseffekt	2 777
Total avsättning för oreglerade skador i balansräkningen	8 399

Ovanstående tabell visar den uppskattade totala bruttokostnaden för oreglerade skador, både rapporterade och IBNR, vid slutet av varje skadeår. Tabellerna visar också utbetalningar hänförliga till dessa skador. Diskonteringseffekten framgår längst ned i tabellen.

tkr

	2017	2016
NOT 17 ÖVRIGA SKULDER		
Leverantörsskulder	15 575	26 675
Övriga skulder	2 831	2 418
	18 406	29 093
NOT 18 UPPLUPNA KOSTNADER OCH FÖRUTBETALDA INTÄKTER		
Upplupna personalrelaterade kostnader	9 396	8 339
Upplupna räntekostnader	2 080	2 392
Övriga upplupna kostnader	617	3 452
	12 093	14 183

**NOT 19 FÖRVÄNTADE ÅTERVINNINGSTIDPUNKTER FÖR TILLGÅNGAR OCH SKULDER
(BELOPP SOM FÖRVÄNTAS ÅTERVINNAS ELLER REGLERAS INOM/EFTER 1 ÅR)**

	Högst 1 år	Längre än 1 år	Totalt
Tillgångar			
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	3 484 549	7 435 477	10 920 026
Övriga fordringar	542	-	542
Materiella tillgångar	1 721	4 706	6 427
Kassa och bank	218 522	-	218 522
Uppskjuten skattefordran	-	18 510	18 510
Upplupna ränteintäkter	101 598	-	101 598
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	5 255	-	5 255
	3 812 187	7 458 693	11 270 880
Skulder och avsättningar			
Avsättningar för oreglerade skador	704 548	7 694 441	8 398 989
Övriga skulder	18 406	-	18 406
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	12 093	-	12 093
	735 047	7 694 441	8 429 488

tkr

	2017	2016
NOT 20 STÄLLDA SÄKERHETER OCH EVENTUALFÖRPLIKTELSE		
Tillgångar som omfattas av försäkringstagarnas förmånsrätt		
Andra finansiella placeringstillgångar	11 021 625	10 514 737
I händelse av obestånd har försäkringstagarna förmånsrätt i de registerförda tillgångarna. Tillgångarna innefattar placeringstillgångar inklusive upplupna ränteintäkter värderade till verkligt värde och är intagna i förmånsrättsregistret som upprättas i enlighet med Försäkringsrörelselagen.		
Övriga ställda panter och jämförliga säkerheter	inga	inga
Eventualförpliktelser	inga	inga
NOT 21 MEDELANTAL ANSTÄLLDA SAMT LÖNER OCH ERSÄTTNINGAR		
Medelantal anställda, antal (andel)		
Totalt	160 (100%)	151 (100%)
varav kvinnor	100 (63%)	98 (65%)
Samtliga anställda är kontorstjänstemän anställda i Sverige.		
Könsfördelning i styrelse och företagsledning, antal (andel)		
Styrelsen (exklusive arbetstagarrepresentanter)	7 (100%)	9 (100%)
varav kvinnor	2 (29%)	4 (44%)
Anställda i ledande position, inklusive vd och vvd	11 (100%)	11 (100%)
varav kvinnor	6 (54%)	6 (54%)
Löner och andra ersättningar		
Styrelse	539	500
Vd	2 017	1 947
Övriga anställda	91 248	82 620
Sociala avgifter, varav pensionspremie 20 463 (18 784)	54 214	49 292
	148 018	134 359

tkr

Ersättningar till nyckelpersoner i ledande ställning

	Styrelse- arvode	Lön	Förmåner	Pension	Summa
<i>Styrelsens ordförande:</i>					
Jerker Swanstein	102,5				102,5
<i>Vice ordförande:</i>					
Jesper Andersson	87,5				87,5
<i>Övriga Styrelseledamöter:</i>					
Rickard Simonsson	72				72
Börje Wennberg	72				72
Karin Friberg	72				72
Lars Hillerström ¹⁾	-				-
Ingrid Wrebo, invald 10/5 2017 ²⁾	37				37
Ann Sommer, fram till 10/5 2017 ³⁾	35				35
Karin Christensson, fram till 10/5 2017 ³⁾	35				35
Anna Nergårdh, fram till 10/5 2017 ^{1) 3)}	-				-
Ingrid Bengtsson Rijavec, invald 10/5 2017 fram till 13/9 2017 ^{2) 4)}	25,6				25,6
<i>Verkställande direktörer:</i>					
Vd Marie-Louise Zetterström		2 017	79	954	3 050
Vvd Henrik Ask		1 572	15	1 312	2 899
Anställda i ledande position, företagsledningen (9 st)		9 554	186	4 404	14 144
Anställda som kan påverka bolagets risknivå (8 st)		4 781	92	1 479	6 352

1) Styrelseledamoten har avböjt styrelsearvode.

2) Invald i styrelsen vid årets bolagsstämma som var den 10 maj 2017

3) Ställde inte upp för omval vid årets bolagsstämma som var den 10 maj 2017

4) Avgick ur styrelsen i förtid på grund av nytt uppdrag

Pension

Verkställande direktör Marie-Louise Zetterströms pensionsålder är 62 år. Vd erhåller tjänstepension med en premie motsvarande 35 % av pensionsmedförande lön. Med pensionsmedförande årslön förstås lön och semesterersättning vilket tillsammans utgör 12.3 gånger månadslönen i enlighet med reglerna för andra tjänstemän på Löf. Inom ramen för denna premie kan vd förutom ålderspension välja efterlevandeskydd och sjukpension enligt eget gottfinnande. Emellertid ska beträffande sjukpension minst nivå enligt FTP-avtalet väljas. Premiebefrielseförsäkring är obligatorisk och bestrids inom premieramen.

Utöver ovan redovisade premie betalar Löf premie till en företagsägd kapitalförsäkring motsvarande 5 % av pensionsmedförande lön. Denna försäkring tecknas med utbetalningstid fr. o. m pensionstidpunkten intill 65 år. Efterlevandeskydd må väljas inom premieramen. Till detta kommer premie till ytterligare en företagsägd kapitalförsäkring motsvarande 10,5 % av pensionsmedförande lön där utbetalningstid och eventuell efterlevandeskydd må ske enligt vd:s gottfinnande. Den årliga kostnaden för pensionen framgår av not 21.

Anställda i ledande position inklusive vice verkställande direktör omfattas i likhet med övriga anställda av pensionsvillkor enligt kollektivavtal mellan Försäkringsbranschens Arbetsgivarorganisation (FAO) och Facket för försäkring och finans (FTF) respektive Sveriges Akademikers Centralorganisation (Saco), vidare beskrivet under not 1 Redovisningsprinciper.

Avgångsvederlag

Verkställande direktör Marie-Louise Zetterström har ett avtal om avgångsvederlag uppgående till en årslön. Avtalet med verkställande direktören löper med en uppsägningstid från bolagets och verkställande direktörens sida på sex månader.

Avgångsvederlag för övriga i företagsledningen utgår ej enligt anställningsavtal. Vid uppsägning från bolagets sida och vid egen uppsägning har andra ledande befattningshavare inklusive vice verkställande direktör en till fyra månaders uppsägningstid samt under vissa förutsättningar rätt till omställningsstöd och förlängd uppsägningstid enligt kollektivavtal mellan Försäkringsbranschens Arbetsgivarorganisation (FAO) och Facket för försäkring och finans (FTF) respektive Sveriges Akademikers Centralorganisation (Saco). Vid uppsägning från bolagets sida gäller ovan nämnda kollektivavtal.

Offentliggörande av uppgifter om ersättningar

Enligt Finansinspektionens Allmänna råd om årsredovisning i försäkringsföretag, (FFFS 2015:12, bilaga 5 2§) ska bolaget bl.a. offentliggöra information om löner, ersättningar och andra förmåner i bolaget. Löfs ersättningspolicy finns tillgänglig på bolagets hemsida, www.lof.se.

Ersättningspolicyn beslutas två gånger per år inom ramen för Löfs regelverksförvaltning och publiceras i samband med det på Löf hemsida. Ersättning till anställda i ledande position och till anställda som kan antas påverka bolagets risknivå anges ovan. Anställda som kan antas påverka bolagets risknivå utgörs av anställda i kontrollfunktioner, försäkrings- och bolagsjurister inom stab juridik samt aktuariefunktionen. Ersättning till chef för aktuariefunktionen ingår under anställda i ledande position.

NOT 22 UPPLYSNINGAR OM NÄRSTÅENDE

Som närstående definieras styrelseledamöter och ledningspersoner (nyckelpersoner i ledande ställning) och deras nära familjemedlemmar. Inga väsentliga transaktioner utöver de som anges i not 21 finns. Som närstående parter räknas inte bolagets ägare som har styrelserepresentation. Dessa agerar inte i direkt eget intresse utan representerar försäkringstagarna.

Enligt patientskadlagen ska det finnas en Patientförsäkringsförening (PFF) vars medlemmar är de försäkringsbolag som meddelar patientförsäkring i Sverige. Patientförsäkringsföreningens styrelse (PFF) är huvudman för Patientskadenämnden (PSN) som avger rådgivande yttranden i ärenden på begäran av patient eller annan skadelidande, vårdgivare, försäkringsgivare eller domstol. Lof finansierar en del av PFFs verksamhet, beräknat utifrån sin marknadsandel inom svensk patientförsäkring och betalar ersättningar till PSN varje år. Företagsledningen har dock bedömt att varken PFF eller PSN är att betrakta som närstående till Lof enligt definitionen i IAS 24.

NOT 23 HÄNDELSER EFTER BALANSDAGEN

Inga väsentliga händelser efter balansdagen har inträffat.

NOT 24 FÖRSLAG TILL RESULTATDISPOSITION

Fria medel i bolaget uppgår till 147 349 874 kr. Till bolagsstämmans förfogande står enligt balansräkningen 147 349 874 kr, varav årets resultat -4 629 883 kr.

Styrelsen föreslår att beloppet 147 349 874 kr balanseras i ny räkning.

STOCKHOLM DEN 8 MARS 2018

Jerker Swanstein, ordförande

Jesper Andersson,
vice ordförande

Karin Friberg

Lars Hillerström

Rickard Simonsson

Börje Wennberg

Ingrid Wrebo

Sedef Ünlü,
arbetstagarrepresentant

Lisbeth Nylén Bakurin,
arbetstagarrepresentant

Marie-Louise Zetterström, vd

Vår revisionsberättelse har avgivits den 29 mars 2018

KPMG AB
Mårten Asplund,
auktoriserad revisor

Vår granskningsrapport har avgivits den 16 mars 2018

Johan Edstav,
lekmannarevisor

Gösta Gustafsson,
lekmannarevisor

Revisionsberättelse

Till bolagsstämman i Landstingens Ömsesidiga Försäkringsbolag, org. nr 516401-8557

Rapport om årsredovisningen

Uttalanden

Vi har utfört en revision av årsredovisningen för Landstingens Ömsesidiga Försäkringsbolag för år 2017. Bolagets årsredovisning ingår på sidorna 8-54 i detta dokument.

Enligt vår uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med lagen om årsredovisning i försäkringsföretag och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av Landstingens Ömsesidiga Försäkringsbolags finansiella ställning per den 31 december 2017 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året enligt lagen om årsredovisning i försäkringsföretag. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

Vi tillstyrker därför att bolagsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen.

Våra uttalanden i denna rapport om årsredovisningen är förenliga med innehållet i den kompletterande rapport som har överlämnats till revisionsutskottet i enlighet med revisorsförordningens (537/2014) artikel 11.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing (ISA) och god revisionssed i Sverige. Vårt ansvar enligt dessa standarder beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar. Vi är oberoende i förhållande till Landstingens Ömsesidiga Försäkringsbolag enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav. Detta innefattar att, baserat på vår bästa kunskap och övertygelse, inga förbjudna tjänster som avses i revisorsförordningens (537/2014) artikel 5.1 har tillhandahållits det granskade bolaget eller, i förekommande fall, dess moderföretag eller dess kontrollerade företag inom EU.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Särskilt betydelsefulla områden

Särskilt betydelsefulla områden för revisionen är de områden som enligt vår professionella bedömning var de mest betydelsefulla för revisionen av årsredovisningen för den aktuella perioden. Dessa områden behandlades inom ramen för revisionen av, och i vårt ställningstagande till, årsredovisningen som helhet, men vi gör inga separata uttalanden om dessa områden.

Försäkringsteknisk avsättning

Se redovisningsprinciper i not 1 och andra relaterade upplysningar om Försäkringsteknisk avsättning i not 2 för detaljerade upplysningar och beskrivning av området.

Beskrivning av området

Bolagets försäkringstekniska avsättning uppgår till 8 399 MSEK per 31 december 2017, vilket motsvarar 85 procent av bolagets totala skulder.

Detta är ett område som innefattar betydande bedömningar avseende osäkra framtida utfall, främst avseende tidpunkt och storlek för inträffade skador som ska regleras till försäkringstagare.

Bolaget använder etablerade aktuariella värderingsmodeller för beräkningarna av den försäkringstekniska avsättningen. Modellernas komplexitet ger dock upphov till risk för fel på grund av otillräcklig/ofullständig data eller felaktig utformning eller tillämpning av modellerna.

Ekonomiska antaganden som diskonteringsränta, samt aktuariella antaganden rörande skademönster är exempel på viktiga indata som används för att uppskatta dessa avsättningar.

Hur området har beaktats i revisionen

Vi har bedömt de aktuariella antaganden i reserveringsmetoderna genom att jämföra värderingsantagandena med bolagets egna utredningar, myndighetskrav och branschsiffror.

Vi har stickprovsvis testat kontroller i företagsledningens process för bl a extrahering av data som input till de aktuariella beräkningarna.

Vi har använt våra interna specialister på aktuariella frågor för att utmana de metoder och antaganden som använts vid prognostisering av kassaflöden och värderingen av avsättningen. Vidare har vi via kontrollberäkningar verifierat att avsättningen är rimlig jämfört med de förväntade avtalsenliga förpliktelseerna.

Vi har också kontrollerat fullständigheten i de underliggande fakta och omständigheter som presenteras i upplysningarna i årsredovisningen och bedömt om informationen är tillräckligt omfattande för att förstå företagsledningens bedömningar.

Annan information än årsredovisningen

Detta dokument innehåller även annan information än årsredovisningen och återfinns på sidorna 4-7 samt 61-62. Den andra informationen består av VD ord, Lof på tre minuter samt Styrelsens arbete (men innefattar inte årsredovisningen och vår revisionsberättelse avseende denna). Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för denna andra information.

Vårt uttalande avseende årsredovisningen omfattar inte denna information och vi gör inget uttalande med bestyrkande avseende denna andra information.

I samband med vår revision av årsredovisningen är det vårt ansvar att läsa den information som identifieras ovan och överväga om informationen i väsentlig utsträckning är oförenlig med årsredovisningen. Vid denna genomgång beaktar vi även den kunskap vi i övrigt inhämtat under revisionen samt bedömer om informationen i övrigt verkar innehålla väsentliga felaktigheter.

Om vi, baserat på det arbete som har utförts avseende denna information, drar slutsatsen att den andra informationen innehåller en väsentlig felaktighet, är vi skyldiga att rapportera detta. Vi har inget att rapportera i det avseendet.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för att årsredovisningen upprättas och att den ger en rättvisande bild enligt lagen om årsredovisning i försäkringsföretag. Styrelsen och verkställande direktören ansvarar även för den interna kontroll som de bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Vid upprättandet av årsredovisningen ansvarar styrelsen och verkställande direktören för bedömningen av bolagets förmåga att fortsätta verksamheten. De upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om styrelsen och verkställande direktören avser att likvidera bolaget, upphöra med verksamheten eller inte har något realistiskt alternativ till att göra något av detta.

Styrelsens revisionsutskott ska, utan att det påverkar styrelsens ansvar och uppgifter i övrigt, bland annat övervaka bolagets finansiella rapportering.

Revisorns ansvar

Våra mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningen som helhet inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, och att lämna en revisionsberättelse som innehåller våra uttalanden. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt ISA och god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller fel och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i årsredovisningen.

Som del av en revision enligt ISA använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Dessutom:

- identifierar och bedömer vi riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för våra uttalanden. Risken för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på fel, eftersom oegentligheter kan innefatta agerande i maskopi, förfalskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.
- skaffar vi oss en förståelse av den del av bolagets interna kontroll som har betydelse för vår revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala oss om effektiviteten i den interna kontrollen.
- utvärderar vi lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i styrelsens och verkställande direktörens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.
- drar vi en slutsats om lämpligheten i att styrelsen och verkställande direktören använder antagandet om fortsatt drift

vid upprättandet av årsredovisningen. Vi drar också en slutsats, med grund i de inhämtade revisionsbevisen, om huruvida det finns någon väsentlig osäkerhetsfaktor som avser sådana händelser eller förhållanden som kan leda till betydande tvivel om bolagets förmåga att fortsätta verksamheten. Om vi drar slutsatsen att det finns en väsentlig osäkerhetsfaktor, måste vi i revisionsberättelsen fästa uppmärksamheten på upplysningarna i årsredovisningen om den väsentliga osäkerhetsfaktorn eller, om sådana upplysningar är otillräckliga, modifiera uttalandet om årsredovisningen. Våra slutsatser baseras på de revisionsbevis som inhämtas fram till datumet för revisionsberättelsen. Dock kan framtida händelser eller förhållanden göra att ett bolag inte längre kan fortsätta verksamheten.

- utvärderar vi den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i årsredovisningen, däribland upplysningarna, och om årsredovisningen återger de underliggande transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild.

Vi måste informera styrelsen om bland annat revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den. Vi måste också informera om betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland de eventuella betydande brister i den interna kontrollen som vi identifierat.

Vi måste också förse styrelsen med ett uttalande om att vi har följt relevanta yrkesetiska krav avseende oberoende, och ta upp alla relationer och andra förhållanden som rimligen kan påverka vårt oberoende, samt i tillämpliga fall tillhörande motåtgärder.

Av de områden som kommuniceras med styrelsen fastställer vi vilka av dessa områden som varit de mest betydelsefulla för revisionen av årsredovisningen, inklusive de viktigaste bedömda riskerna för väsentliga felaktigheter, och som därför utgör de för revisionen särskilt betydelsefulla områdena. Vi beskriver dessa områden i revisionsberättelsen såvida inte lagar eller andra författningar förhindrar upplysning om frågan.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar

Uttalanden

Utöver vår revision av årsredovisningen har vi även utfört en revision av styrelsens och verkställande direktörens förvaltning för Landstingens Ömsesidiga Försäkringsbolag för år 2017 samt av förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust.

Vi tillstyrker att bolagsstämman disponerar vinsten enligt förslaget i förvaltningsberättelsen och beviljar styrelsens ledamöter och verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige. Vårt ansvar enligt denna beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar. Vi är oberoende i förhållande till Landstingens Ömsesidiga Försäkringsbolag enligt god revisionssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust. Vid förslag till utdelning innefattar detta bland annat en bedömning av om utdelningen är försvarlig med hänsyn till de krav som bolagets verksamhetsart, omfattning och risker ställer på storleken av bolagets egna kapital, konsolideringsbehov, likviditet och ställning i övrigt.

Styrelsen ansvarar för bolagets organisation och förvaltningen av bolagets angelägenheter. Detta innefattar bland annat att fortlöpande bedöma bolagets ekonomiska situation och att tillse att bolagets organisation är utformad så att bokföringen, medelsförvaltningen och bolagets ekonomiska angelägenheter i övrigt kontrolleras på ett betryggande sätt.

Den verkställande direktören ska sköta den löpande förvaltningen enligt styrelsens riktlinjer och anvisningar och bland annat vidta de åtgärder som är nödvändiga för att bolagets bokföring ska fullgöras i överensstämmelse med lag och för att medelsförvaltningen ska skötas på ett betryggande sätt.

Revisorns ansvar

Vårt mål beträffande revisionen av förvaltningen, och därmed vårt uttalande om ansvarsfrihet, är att inhämta revisionsbevis för att med en rimlig grad av säkerhet kunna bedöma om någon styrelseledamot eller verkställande direktören i något väsentligt avseende:

- företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försummelse som kan föranleda ersättningsskyldighet mot bolaget, eller
- på något annat sätt handlat i strid med försäkringsrörelselagen, lagen om årsredovisning i försäkringsföretag eller bolagsordningen.

Vårt mål beträffande revisionen av förslaget till dispositioner av bolagets vinst eller förlust, och därmed vårt uttalande om detta, är att med rimlig grad av säkerhet bedöma om förslaget är förenligt med försäkringsrörelselagen.

Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka åtgärder eller försummelser som kan föranleda ersättningsskyldighet mot bolaget, eller att ett förslag till dispositioner av bolagets vinst eller förlust inte är förenligt med försäkringsrörelselagen.

Som en del av en revision enligt god revisionssed i Sverige använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Granskningen av förvaltningen och förslaget till dispositioner av bolagets vinst eller förlust grundar sig främst på revisionen av räkenskaperna. Vilka tillkommande granskningsåtgärder som utförs baseras på vår professionella bedömning med utgångspunkt i risk och väsentlighet. Det innebär att vi fokuserar granskningen på sådana åtgärder, områden och förhållanden som är väsentliga för verksamheten och där avsteg och överträdelser skulle ha särskild betydelse för bolagets situation. Vi går igenom och prövar fattade beslut, beslutsunderlag, vidtagna åtgärder och andra förhållanden som är relevanta för vårt uttalande om ansvarsfrihet. Som underlag för vårt uttalande om styrelsens förslag till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust har vi granskat om förslaget är förenligt med försäkringsrörelselagen.

KPMG AB, Box 382, 101 27, Stockholm, utsågs till Landstingens Ömsesidiga Försäkringsbolags revisor av bolagsstämman den 10 maj 2017. KPMG AB eller revisorer verksamma vid KPMG AB har varit bolagets revisor sedan 2015.

Stockholm den 29 mars 2018

KPMG AB

Mårten Asplund
Auktoriserad revisor

Till
Bolagsstämman i
Landstingens Ömsesidiga Försäkringsbolag
Organisationsnummer 516401-8557

Granskningsrapport avseende räkenskapsåret 2017

Vi, av bolagsstämman utsedda lekmannarevisorer, har granskat Landstingens Ömsesidiga Försäkringsbolags verksamhet under räkenskapsåret 2017.

Granskningen har utförts enligt vad som stadgas i försäkringsrörelselagen om lekmannarevisorer och god revisionssed.

Vi bedömer att bolagets verksamhet har skötts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt att bolagets interna kontroll är tillfredsställande.

Stockholm den 16 mars 2018

Johan Edstav

Gösta Gustafsson

STYRELSENS ARBETE

LÖFS FÖRETAGSSTYRNINGSSYSTEM

Arbetet inom Löf är processororienterat vilket innebär att såväl uppföljning av mål och effektivitet som risker och den interna kontrollens kvalitet styrs och hanteras genom verksamhetens kritiska processer. Arbets sättet säkerställer att verksamheten är effektiv i förhållande till de mål som finns uppsatta, att de risker som Löf är exponerat för omhändertas, att det finns pålitlig finansiell respektive icke-finansiell information samt att bolaget följer relevanta lagar och regler.

STYRELSENS ARBETE

Styrelsen svarar för bolagets organisation och förvaltningen av Löfs angelägenheter. Det innebär att styrelsen ska se till att kontrollen över Löfs ekonomiska situation är tillfredställande, att Löfs risk-

exponering är väl avvägd, att redovisningen sker i enlighet med gällande regler och föreskrifter och kontrolleras på ett betryggande sätt samt att bolaget har en god intern kontroll. Till sin hjälp har styrelsen den oberoende kontrollfunktionen Internrevision som rapporterar direkt till styrelsen.

Styrelsen ska bestå av minst sju och högst nio ordinarie ledamöter. Utöver det har de fackliga organisationerna rätt enligt lag att utse två ordinarie ledamöter samt två suppleanter. Enligt styrelsens arbetsordning får antalet styrelsesammanträden aldrig understiga fem per räkenskapsår inklusive konstituerande styrelsesammanträde.

Under 2017 hade styrelsen sju protokollförda sammanträden.

Löfs styrelse.

Bakre raden: Karin Friberg, Sedef Ünlü, Lisbeth Nylén-Bakurin och Philippe Njoo.

Mellersta raden: Ingrid Wrebo, Karin Braatz och Jesper Andersson.

Längst fram: Jerker Swanstein och Rickard Simonsson.

Saknas på bilden: Börje Wennberg och Lars Hillerström.

TVÅ UTSKOTT

Styrelsen har även inrättat två utskott, ett finans- och revisionsutskott och ett ersättningsutskott, som båda främst är beredande organ.

Finans- och revisionsutskottet följer övergripande bolagets arbete med framtagande av lagstadgad finansiell rapportering samt system för den interna kontrollen i bolaget innefattande hantering av operativa risker och regelefterlevnad samt bereder frågor hänförliga till styrelsens egna risk- och solvensbedömning (ORSA). Finans- och revisionsutskottet tar även del av rapporter från Löfs internrevision och bereder upphandling av revisorstjänster. Finans- och revisionsutskottet hade fyra möten under året.

Ersättningsutskottet bereder, säkerställer och avrapporterar uppföljning och bemanning enligt Löfs kompetensledningsarbete till styrelsen. Vidare bereder ersättningsutskottet bolagets ersättningsprinciper och utvärderar ledande befattningshavare i företaget och i förekommande fall andra nyckelpersoner samt får information om de nödvändiga, situationsanpassade åtgärder som vd vidtagit med anledning av genomförda lämplighetsprövningar. Ersättningsutskottet har även fått mandat av styrelsen att fatta beslut om ersättningar enligt tvåstegsprincipen för ledande befattningshavare samt medge nya förmåner, utöver kollektivavtalsreglerade, till Löfs anställda innan de införs (exklusive vd) samt hantera tvistiga personalärenden. Mandatet gäller dock endast under förutsättning att styrelsen informeras i efterhand. Ersättningsutskottet hade tre möten under året

STYRELSENS LÄMPLIGHET

Styrelsens lämplighet utvärderas årligen med avseende på både kompetens och redbarhet i enlighet med styrelsens arbetsordning.

Kompetensutvärderingen innebär att förbestämda kompetenskriterier ligger till grund för ägarnas urval av styrelseledamöter vid nyrekrytering till styrelsen. Samma kriterier används även vid den årliga självutvärderingen av den sittande styrelsen. Kompetensprövning genomförs såväl inför nyval som på årlig basis. Redbarhetsprövning omfattar varje ledamot och omfattar såväl andra uppdrag som ekonomisk redbarhet. Även intressekonflikter kartläggs årligen eller vid behov.

Styrelsens ordförande ansvarar för att på framtaget underlag ge sin egen samlade bedömning av utvärderingen till valberedningen. Enligt styrelsens arbetsordning ska även en utbildningsplan för styrelsen utarbetas årligen baserad på resultatet av kompetensutvärderingen.

Utbildningspass erbjuds normalt styrelsen före varje ordinarie styrelsemöte. Utbildning hölls vid fyra tillfällen under 2017 för hela styrelsen och vid två tillfällen för nya styrelseledamöter. Löf har en intern "fit and proper"-kontroll även för ledande befattningshavare och nyckelpersoner inom bolaget.

LÖFS STYRELSE

Styrelsen i Löf består av ledamöter med erfarenhet av vård, ekonomi, försäkring, risk och skadehantering. Styrelsen som får bestå av minst sju och högst nio ledamöter består för närvarande sju ledamöter, vilka är som följer:

- Jerker Swanstein, ordförande i Löfs styrelse samt ordförande i ersättningsutskottet, advokat
- Jesper Andersson, vice ordförande i Löfs styrelse samt ordförande i Löfs Finans- och revisionsutskott, CFO i Folksam
- Karin Friberg, CRO If Skadeförsäkring AB (publ)
- Lars Hillerström, strateg Västra Götalandsregionen
- Rickard Simonsson, regiondirektör, Region Örebro län
- Börje Wennberg, regionråd, Region Uppsala
- Ingrid Wrebo, konsult med uppdrag huvudsakligen inom försäkringsbranschen

Löfs arbetstagarrepresentanter:

- Lisbeth Nylén Bakurin
- Sedef Ünlü
- Philipe Njoo, suppleant
- Karin Braatz, suppleant

Löf är ett modernt och proaktivt försäkringsbolag som ska vara det givna valet för försäkring av patientskador i vården.

På www.lof.se kan du läsa mer om oss. Där hittar du information om hur försäkringen gäller, hur man anmäler en skada och hur utredningen av patientskador går till, samt om vårt patientsäkerhetsarbete. Vårdpersonal och patientnämnder kan även ladda hem blanketter och informationsmaterial om patientförsäkringen.

Löf
Box 17830
118 94 Stockholm

Växel 08-551 010 00
info@lof.se
www.lof.se